

گێچه لێپێکردنی سێکسی بهرامبەر به مێینه له کاردا

تویژینه وهیه کی وهسفی مهیدانیه له ناوهندی شاری سلیمانی

ژیا عباس قادرا

ابهشی کاری کۆمه لایهتی، کۆلیژی زانسته
مروڤایه تیبیه کان، زانکۆی سلیمانی، سلیمانی،
ههریمی کوردستان، عێراق.

پوخته:

گێچه لێ سێکسی شیوهیه که له شیوه کانی
توندوتیژی و جیاکاری له سههر بنه مای جووری
کۆمه لایهتی، ههر رهفتاریکی راسته وخویه یان
ناراسته وخویه که مه به سستیکی سێکسی ههیه،
رهفاریکی نابه جی و ناپه سههنده ده بیته هوئی
دروستبونی ههستکردن به سوکایهتی و ههستکردن
به کهمی و هه ره شه و ترس لای قوربانی، ئەم
تویژینه وهیه هه ولدانیکه بو وه لامدانه وهی ئەم
پرسیاره: ئایا گێچه لێپێکردنی سێکسی بهرامبەر
مێینه بونی ههیه له کاردا؟ ئەگەر ههیه هوکاره کهی
چییه؟ و ئامانجی ئەم تویژینه وهیه ده رخسرتنی
رێژه بونی گێچه لێ سێکسیه به مێینه له کاردا، بو
ئەم مه به سسته تویژهر (۳۰۰) نمونه ی له کۆمه لگه ی
تویژینه وه که که کۆی گشتی ئەو کچ و ژنانه ن
کارده کهن له دامه زراوه حکومیه کان بیهت یان

دامه زراوه ئەهلییه کان یان ته نانهت له موّل وشوینه
گشتیه کانیش له شاری سلیمانی وه رگرت
به شیوه یه کی هه ره مه کی به مه به سستی ئەنجامدانی
رێکاره مهیدانیه کان، به لام له دوای گه راندنه وهی
فۆرمه کان ته نها (۲۶۸) یه که دانیان به وه دا ناوه که
گێچه لێان پێکاره بویه کۆی گشتی کاره مهیدانیه که
له سههر ئەم ژماره یه جیه جیه کرا، له دوای
هه لاویرکردنی فۆرمی پیوانه یه که تویژهر گه شه
ئەم ده رئه نجامانه ئەو ژنانه ی ته مه نیان له نیوان
(۳۱-۵۰) سالدا یه زیاتر روبه روی گێچه لێ سێکسی
بونه ته وه و زۆر به یان سه لهت و خیزاندار و زیاتر
فه رمانبه ر و کارمه ندی نیو دامه زراوه حکومیه کان
ئەم ره فتاره ش زۆر تر له لایه ن هاو پیشه کانیه ن
کراوه له نیو دامه زراوه که به رامبه ریان کراوه،
بلاوترین جووری گێچه لێپێکردن زاره کییه به تابهت
له رێگه ی گێرانه وهی نوکته و چیرۆکی سێکسی،
دیارترین هوکار ئالوده بونه به سایته پۆرنه کان، له
دیارترین شوینه واره کانی توشبونی قوربانیه به
ترس و دلّه پراوکی و له ده ستدانی متمانه، قوربانی
دیارترین میکانیزمی روبه رو بونه وهی هانا بردنه بو
هاو پری، له کو تایدیدا تویژهر پێش نیارد هکات زیاتر
کار بکریت له سههر بلاو کردنه وهی هو شیاری له باره ی
ئەم دیارده یه و پێویسته له سههر هه مو دام
وده زگا کان و ته نانهت یاسا دانه ران کاری جدی
له سههر بکه ن.

کلیله وشه کان: گێچه لێ سێکسی، گێچه لێ سێکسی
له کاردا، ژنی کارکه ر

Article Info:

DOI: 10.26750/Vol(9).No(5).Paper22

Received: 20-February-2022

Accepted: 24-April-2022

Published: 29-December-2022

Corresponding Author E-mail:

Zhiya.qader@univsul.edu.iq

This work is licensed under CC-BY-NC-ND 4.0

Copyright©2022 Journal of University of Raparin.

پیشهکی:

گیچهلی سیکسی به مهترسیدارترین و قیزهوهنترین جوړی توندوتیژی و پیشیلکاری مافهکانی مروّف دادهنریت که دهرهق بهکهسیک دهکریت بهدر لهوهی ئه و کهسه سهر به چ رهگهزیک، رهنگیک، ئاینیک، نهتهوه و نهژادیکه، یان له هر چین و توپژیکه، جگه لهوهی بابهتیکی رۆژ و جیهانییه تهواوی ولاتانی دونیا بهدهستی دهنالینیت جا لهسهر ئاستی تاییهت بیت نیوخوی خیزان یان گشتی بیت لهشوینی کار و شهقام و شوینه گشتیهکان و ئامرازهکانی گواستنهوه و گهیاندن، تهنانهت هینده فراوانیوه لهئیستادا سنوری جیهانی واقعی بهزاندوه و چوته نیو جیهانی فهزای مهجازی، بهلام ئهوهی زیاتر لیتره دا توپژهر جهختی لهسهر دهکات گیچهلی سیکسییه له بواری کاردا که دیارترین جوړهکانی گیچهلیپیکردنه له رۆژگاری ئهمرۆدا تیبینی دهکریت بهتاییهت لهدوای چونه دهرهوهی ژنان و کچان بهلیشاو بو خویندن و کارکردن و تیکهلاوبونی نیر و می له زور بواری چالاکی ژیانی رۆژانه که زیاتر لهسهردهمی شوړشی پیشهسازی سهریههلا، ئهگهرچی ریکخراوی کاری نیودهولتهی له دانیشتنی ژماره (۱۰۷) له (جنیف) له (ئاداری ۲۰۱۸) جهختی لهسهر کردوه هه مو کهسیک مافی خوویهتی کاربکات و لهبهرامبهر ئه و کاره داهاتیک وهربرگریت که بتوانیت پیوستیهکانی خووی و خیزانی پی پرپکاتهوه و بژیوی ژیانان دابین بکات و خوښگوزهرانی بو خویمان مسوگه ربکات، و مافی خوویهتی که ژیان و کهرامهت و جهستهی پاریزراوبینت و دوربیت لههر رهفتاریکی نهشیاو و ناشایسته و توندوتیژی له نیویدا گیچهلی سیکسی له ژینگه ی کار و پیشههلا، تا بتوانیت ههست به ئاسایش و ئارامی دهرونی بکات، چونکه رودانی ئه م جوړه رهفتارانه شوینهواری نه رینی بهجیده هیلیت لهسهر جهسته و دهرونی تاک و تهنانهت ئه دای له کاردا جگه لهوهی ئاستی بهرهمهینانی داده بهزیت بیگومان ئه مهش کاریگهری خراپی ده بیت لهسهر دامه زراوه که و کومه لگهش (مؤتمر العمل الدولي، ۲۰۱۸).

ئه م بابهته بوته جیگه ی بایهخی زوریک له توپژهران لهسهر ئاستی ولاتانی جیهان و چه نین توپژینهوه له م بارهوه ئه نجام دراوه بو نمونه: فتاح و نوری له (۲۰۲۰) توپژینهوهیهکیان کردوه له باره ی گیچهلی سیکسی له دید و بوچونی کچه خویندکارهکانی زانکۆی سلیمانی و گه شتنه ئه م دهرئه نجامانه: (دراما بیانیهکان، خوړازاندنهوهی کچان، نه بونی هوښیاری سیکسی، نه بونی جیگرهوه بو سیکس، دهستبازی دایک و باوک له پیش چاوی مندال) هوکاری سه ره کین بو دهرکهوتنی ئه م دیاردهیه، له لایه کی دیکه فیروز له (۲۰۱۲) توپژینهوهیه کی ئه نجامداوه به ناویشانی. (التحرش الجنسي ضد المرأة العاملة)، به پیی دهرئه نجامی ئه م توپژنهوهیه (ئاماژه ی زاره کی –

داواکاری راسته و خو) یه له گرنگترین هۆکارهکانی (هیشته وهی قوربانی بۆ دواى دهوامى فهرمى و تا کاتیکی درهنگ-شيوازی مامه له کردنی رهگهزی نیر ومی له شوینی کار-به دهستهینانی هه ندیک بهرژه وهندی)، ههروهها Mclaughی له 2017 توژیینه وهیهکی نهجامداوه له م باره وه گهیشته ئه وه نهجامه ی له گرنگترین شوینه واره ئابورییهکانی گیچهلی سیکسی له سه ر ژنی ئیشکه ر ناچاربونه به به جیهیشتنی شوینی کار یان ناچاربونیان به وازهینان له کار یان به جیهیشتنی پۆستهکانیان.

به گشتی ئه م توژیینه وهیه چه ند ته وهریک پیکدیت له وانه ته وهری یه که م: چوارچیوهی گشتی توژیینه وه که کیشه و گرنگی و ئامانج دهگریته وه و ناساندنی چه مکه کانه، ته وهری سیهه م باسکردنیکه له گیچهلی سیکسی له کاردا سه ره تا کورته باسیکی میژوی له سه ر دیارده که، پاشان باس له دیاریکردنی جو رهکانی گیچهلی سیکسییه، دواتر هۆکارهکانی گیچهلی سیکسی دهخهینه رو، ههروهها شوینه وارهکانی گیچهلی سیکسی له کاردا له سه ر تاک و کومه لگه و له کو تایدایا میکانیزمی روبه رو بونه وهی دیارده که یه، ته وهری سیهه م چوارچیوهی پراکتیکی توژیینه وه که یه که پیکدیت له ریکاره مهیدانییهکان، خستنه روی داتا و ژمارهکان.

1: چوارچیوهی تیوری توژیینه وه که

1-1: کیشه ی توژیینه وه که:

گیچهلی سیکسی دیاردهیهکی کونه و سه رهتای سه ره له دانی دهگه ریته وه بۆ سه رهتای ده رکه وتنی مرو ف و مرو فایه تی به و پیهی جو ریکه له جو رهکانی توندوتیژی که به رامبه ر مرو ف ده کریت، به لام وه ک چه مک تازه یه ته نها له سالی (1973) سه رییه لدا (فیروز، 2012: 77)، مه به ست لیی هه ر ئاماره یه ک وشه یه ک یان ره فتاریکه به راسته و خو یان ناراسته و خو له به رامبه ر که سیک ده کریت که ئاره زوی لیئینه و ده بیته هو ی بیزارکردنی، به پیی ئامارهکان ده رده که ویت ئه م دیاردهیه رو ژبه رو ژ له زیاده بوندایه به لام له گه ل ئه وه شدا زانسته کان به گشتی و کومه لئاسی به تاییه ت که زانستیکه ئه رکی دیار سه کردنی کیشه و دیارده کومه لایه تیه کانه، به لام بیده نگبونیکی ئاشکرا به دیده کریت له گرنگیدانی به م بابه ته به به راوردکردن به دیارده سیاسی و ئابورییهکان ئه گه رچی شوینه واره نه ریینهکانی له شوینه واری قهیرانی ئابوری و جهنگ و ویرانکاریهکان له سه ر تاک و خیزان که متر نییه، لیروه وه نه بونی توژیینه وه له مه ر بابه تیکی ئاوا گرنگ و سه رنجراکیش بو ه جیهی پرسیار و تیرامان لای توژیهر چه ندین پرسی له میشکی توژیهر وروژاند، که له ریگه ی ئه م توژیینه وهیه وه لامی زانستی بۆ بدو زیته وه له گرنگترین ئه م پرسانه: ئایا دیارترین جو رهکانی گیچهلی سیکسی له شوینی کار به رامبه ر رهگهزی می چییه؟ ئایا پالنه رهکانی گیچهلی سیکسی چین؟ ئایا گیچهلی سیکسی هه مان شوینه وار له سه ر هه مو میینهکان به جیده هیلت یان جیاوازه؟ ئایا میکانیزمی مامه له کردن له گه ل ئه م ره فتاره له لای هه مو ژنیک هه مان شته؟

1-2: گرنگی توژیینه وه که:

گرنگی توژیینه وه که خو ی له دو لایه ن ده بینیت:

1- لایه نی تیوری: گرنگی ئه م توژیینه وهیه له خودی بابه ته که دایه که بابه تیکی هه ستیاره و قسه کردن له سه ری بایه خی خو ی هه یه به تاییه ت له کومه لگه یه کی نیرسالاریدا، ئه مه جگه له وه ی گرنگیدان به رهگهزی می وه ک قوربانی دهستی توندوتیژی به گشتی و گیچهلی سیکسی به تاییه ت له ئاستیکی زور لاوازدایه، ههروهها خستنه روی

کۆمه‌لێک سه‌رچاوه‌ی زانستی له‌سه‌ر ئهم بابته‌ ده‌بیته‌ باکگراوێکی زانستی و مه‌عریفی باش بۆ ئه‌وه‌ی له‌داهاتو کاری زیاتری له‌سه‌ربکریته‌.

۲- لایه‌نی پراکتیکی: خستنه‌په‌ری داتاگان ده‌بیته‌ به‌رچاوپه‌ریه‌ک بۆ خوینه‌ر تا قه‌باره‌ی کێشه‌که‌ بزانیته‌ چه‌نده‌، جگه‌ له‌پێشکه‌شکردنی چه‌ند پێشنیار و راسپاردیه‌ک بۆ توێژه‌ران و که‌س و لایه‌نه‌ په‌یوه‌ندیاره‌کان تا بیته‌ هه‌نگاوێکی سه‌ره‌تایی بۆ کردنی کاری جدی له‌سه‌ر که‌مکردنه‌وه‌ی دیاردیه‌ی گێچه‌لی سیکسی له‌ کۆمه‌لگا به‌گشتی وشوینی کار به‌تایبه‌تی و هۆشیارکردنه‌وه‌ی ژنان له‌سه‌ر چۆنیه‌تی رۆبه‌رپه‌وه‌ی ئه‌م دیاردیه‌ی و پاکردنه‌وه‌ی کۆمه‌لگا له‌ شوینه‌واره‌ مه‌ترسیداره‌کانی.

۱-ج: ئامانجی توێژینه‌وه‌که‌:

ئامانجی گشتی توێژینه‌وه‌که‌: (ده‌رخستنی رێژه‌ی بونی گێچه‌لی سیکسی به‌مێینه‌ له‌ کاردا) ئامانجه‌ لاوه‌کیه‌کان:

- ۱- ئاشنابون به‌ جوهره‌کانی گێچه‌لپیکردنی سیکسی له‌کار له‌ په‌یوه‌ندی به‌گۆراوی دیموگرافی وه‌ک (ته‌مه‌ن - باری خیزانی - پێشه‌).
- ۲- ده‌رخستنی هۆکاره‌کانی گێچه‌لپیکردنی سیکسی له‌کار له‌ په‌یوه‌ندی به‌ گۆراوی (ته‌مه‌ن - باری خیزانی - پێشه‌).
- ۳- خستنه‌په‌ری شوینه‌واره‌کانی گێچه‌لپیکردنی سیکسی له‌کار له‌ په‌یوه‌ندی به‌ گۆراوی (ته‌مه‌ن - باری خیزانی - پێشه‌).
- ۴- ناساندنی میکانیزمه‌کانی رۆبه‌رپه‌وه‌ی گێچه‌لپیکردنی سیکسی له‌کار به‌پێی گۆراوی (ته‌مه‌ن - باکگراوندی کۆمه‌لایه‌تی - پێشه‌).

۲: ناساندنی چه‌مکه‌کان:

۱-۲: گێچه‌لپیکردنی سیکسی: له‌په‌ری زمانه‌وانیه‌وه‌ وشه‌ی گێچه‌لپیکردن له‌ چه‌مکی (التحرش) ی عه‌ره‌بی وه‌رگیراوه‌ له‌ بنچینه‌دا له‌ (حرش-تحرش) هاتوه‌ به‌مانای (تعرض) به‌ که‌سێک به‌مه‌به‌ستی وروژاندنی بۆ کردنی کاریک نه‌یه‌وێت ئه‌نجامی بدات (فیروز، ۲۰۱۲: ۷۵)، قاموسی لارۆسی فه‌ره‌نسی پیناسه‌ی کردوه‌ به‌وه‌ی بریتیه‌ له‌ ناچارکردنی که‌سێک یان زیاتر له‌رێگه‌ی کۆمه‌لێک هێرشێ به‌رده‌وام و دو‌باره‌ له‌ په‌خنه‌ و داواکاری به‌مه‌به‌ستی ملکه‌چکردنی بۆ کاریک که‌ نایه‌وێت بیکات (مصطفی، ۲۰۱۳: ۱۱۳).

به‌پێی ئه‌م پیناسه‌یه‌ گێچه‌لکردن سێفه‌تی به‌رده‌وامی هه‌یه‌ به‌مه‌ فشاریک له‌سه‌ر قوربانی دروست ده‌کات تا ئه‌و داواکاریه‌ی گێچه‌لکار هه‌یه‌تی بۆی جێبه‌جێبکات.

له‌په‌ری چه‌مکه‌وه‌ پیناسه‌ی زۆری بۆکراوه‌ له‌وانه‌ (کاتلین) پیناسه‌ی ده‌کات به‌وه‌ی کۆمه‌لێک په‌فتاره‌ زیاتر له‌لایه‌ن پیاو به‌رامبه‌ر به‌ ژن ده‌کریت په‌نگدانه‌وه‌ی نزمی شوین و پێگه‌ی ژنه‌ له‌ کۆمه‌لگا و سه‌پاندنی رۆله‌ سیکسییه‌کانیه‌تی به‌سه‌ر رۆله‌کانی دیکه‌ی (بریک، ۲۰۱۸: ۳۶).

واته‌ به‌ بۆچونی کاتلین ئه‌م په‌فتاره‌ زیاتر پیاوانه‌یه‌ ئه‌مه‌ش په‌نگدانه‌وه‌ی بالاده‌ستبونیه‌تی که‌ چۆن ئه‌توانیت به‌ پشتیوانی ئه‌و کلتوره‌ نێرسالاریه‌ی پاساو بۆ هه‌موو په‌فتاره‌کانی دینیته‌وه‌ رێگا به‌خۆی ده‌دات به‌رامبه‌ر واته‌

(ژن) که به پاشکۆ و پله‌دو ته‌ماشای ده‌کریت بیزار بکات، وه‌ک ئه‌وه‌ی پیش وه‌خته بریاری داییت ئه‌و ژنه‌ ته‌نھا بۆ خزمه‌تی ئه‌و و پرکردنه‌وه‌ی پینداویستیه سینکسیه‌کانی دروستکراوه و دورنییه واشبزانیت که ده‌بیت ئه‌و ژنه شاگه‌شکه بیت، چونکه له‌لایه‌ن کائینیکی بالآوه هه‌ژماری بۆکراوه ئه‌مه‌ش ئه‌وپه‌ری ناداپه‌روه‌ریه به‌رامبه‌ر به ژن ده‌کریت و ته‌نھا له‌وه‌دا بچوکبکریته‌وه که جه‌سته و کالایه‌کی سینکسیه.

له‌لایه‌کی دیکه‌وه (ئه‌نتۆنی گدنز) پینوایه هه‌ولدانی تاکه بۆ دروستکردنی په‌یوه‌ندیه‌کی سینکسی له‌گه‌ل که‌سیکی دیکه ره‌زامه‌ند نییه به‌وه‌ی ببیته هاوبه‌ش له‌م پرۆسه‌یه‌دا به‌لام ئه‌مه نابیته ریگر له‌پیش گنچه‌لکار، به‌لکو زیاتر سور ده‌بیت له‌سه‌ر داواکاریه‌که‌ی (عباده و ابودوح، ۲۰۰۷: ۲۰).

واته (گدنز) ئه‌وه‌ی زه‌قیده‌کاته‌وه له‌پیناسه‌که‌ی بۆ گنچه‌لپیکردنی سینکسی زیاتر نارازیبونی قوربانیه واته ئه‌مه خالی سه‌ره‌کیه بۆی ئه‌وکرده‌وه‌یه به گنچه‌لپیکردن دابنریت، به‌لام له‌به‌رامبه‌ردا ئه‌م نارازیبونه هیچ خویندنه‌وه‌یه‌کی بۆ ناکریت له‌لایه‌ن گنچه‌لکار وه‌ک ئه‌وه‌ی بونی که‌سه‌که و بریاره‌کانی هیچ به‌هایه‌کی نه‌بیت له پرۆسه‌که‌دا و هه‌مو شته‌کان له چوارده‌وری ئه‌و ده‌سورپته‌وه و ئه‌و سه‌نته‌ره و سه‌ره‌کیه ئه‌مه‌ش ئه‌وپه‌ری لوتکه‌ی خۆبه‌زلزانی و خۆپه‌رستیه لای گنچه‌لکار.

دومینک ساڤوا پینوایه هه‌مو داواکاریه‌که که سروشتیکی سینکسی هه‌یه نابه‌جی وناپه‌سه‌نده وه‌ک (ئاماژه - ده‌ستلێدان-بانگه‌یشته‌کردن بۆ ده‌روه‌ه تاده‌گاته ده‌ست درێژی سینکسی (ایمان، ۲۰۱۷: ۲۶).

به‌پیی ئه‌م پیناسه‌یه هه‌ر داواکاریه‌ک به کاریگه‌ری پالنه‌ریکی سینکسی ده‌کریت و ئه‌م داواکاریه به چه‌ند ره‌فتاریک ده‌کریت وه‌ک ئامرازیک بۆ گه‌یشتن به ئامانجیک ئه‌ویش پرکردنه‌وه‌ی حه‌زه‌کانی به‌رامبه‌ره. (بیکۆ) رایه‌کتری هه‌یه ئه‌و وای ده‌بینیت ره‌فتاریکی شه‌رانه‌گیزه سروشتیکی سینکسی هه‌یه په‌یوه‌سته به ترس ئه‌م ترسه پیگه و ده‌سه‌لاتی گنچه‌لکار دروستی ده‌کات له ناخی قوربانی شانبه‌شانه له‌گه‌ل هه‌ستکردن به‌که‌می لای قوربانی (مصطفی، ۲۰۱۳: ۱۹).

که‌واته به‌پیی بۆچونی (بیکۆ) گنچه‌لپیکردن ده‌رئه‌نجامیکی سروشتیه بۆ بالآده‌ستبونی گنچه‌لکار که زیاتر نیره و ئه‌م بالآده‌ستیه له دو سه‌رچاوه وه‌رده‌گریت کلتور و پیگه‌که‌ی واته نیر هیزه‌که‌ی به‌کار دینیت بۆ پرکردنه‌وه‌ی حه‌زه‌کانی.

که‌واته پیناسه‌ی تیوری بۆ گنچه‌لی سینکسی هه‌ر جوله‌یه‌که جا (زمانی جه‌سته بیت یان ده‌برینی ده‌موچاویان زمانی قسه‌کردن) له‌لایه‌ن که‌سی گنچه‌لکار به‌رامبه‌ر قوربانی به‌کار دیت مه‌به‌ستیکی سینکسی هه‌یه، به‌ده‌ر له‌وه‌ی ئه‌و ره‌فتاره سۆز و خۆشه‌ویستی له‌گه‌ل بیت یان توندوتیژ بیت ده‌بیته هۆی بیزارکردنی به‌رامبه‌ر وتوشی ترس و دل‌ه‌راوکی ده‌کات سه‌رچاوه‌ی سه‌ره‌کی هه‌مو تاوانه‌کانی دیکه‌یه له کۆمه‌لگا له (زیناکردن - لاقه‌کردن - ناپاکی هاوسه‌رگیری)

پیناسه ئیجرائی بۆ ئه‌م چه‌مکه: له‌گه‌ل زۆری وینه و فۆرمه‌کانی گنچه‌لپیکردن جا تایبه‌ت بیت له نیو خیزان یان گشتی له‌ده‌ره‌وه‌ی خیزان ئه‌م توێژینه‌وه‌یه ته‌نھا باس له‌وه‌ گنچه‌لکردنه ده‌کات که له چوارچێوه‌ی کاردا روده‌دات.

۲-ب: **گنچه‌لی سینکسی له کاردا:** لیژنه‌ی هه‌لی کاری یه‌کسانی ئه‌مریکی پیناسه‌ی ده‌کات به‌وه‌ی ره‌فتاریکی ناپه‌سه‌نده به‌ئامانجی جینه‌جیکردنی داواکاریه‌کی سینکسیه له شوینی کاردا جا به‌ره‌فتار بیت یان قسه‌کردن به‌دو شیواز پیاده‌ده‌کریت:

۱- Quid pro Quo: چه مکیکی لاتینی به مانای شتیکیده له به رامبه ر ئه وه شتیکی وه ر بگره مه به ست لی ئه وه گتچه لپیکردنه له شوینی کار روده دات تایدا که سیک ده سلات و پوسته که ی به کار دینیت بو گه یشتنی بیت به مرامیکی سیکسی و له به رامبه ردا قوربانی ده خاته به رده م دو بژارده یان رازی بیت و له به رامبه ر ئه وه رازیبونه پاداشتیکی وه رده گریت یان رازی ناییت و سزا ده دریت.

۲- ژینگه ی کاری شه رانگیز: له م جو ره دا گتچه لپیکردنه که جو ریک له فشار لیکردن و زوره ملی و ناچارکردن و توقاندنی له گه له به مه بارودوخیکی وا ده خولقینیت قوربانی هه ست به بیزاری و ناآرامی ده کات و ئاسایشی ده رونی له ده ست ده دات (خطاب، ۲۰۱۷: ۲۴-۲۵).

هه روه ها له یاسای کاری نویی تاییه ت به پاریزگاری کریکار له گتچه لی سیکسی له کاردا تاییه ت به یه کیتی ئه وروپا له سالانی ۲۰۰۴ ده رچو و له ۲۰۰۵ چوته بواری جیه جیکردن پیناسه ی گتچه لی سیکسی ده کات به وه ی ره فتاریکی ناپه سنده سروشتیکی سیکسی هه یه و لیدانه له که رامه تی مرؤف و ده بیته هوی دروستکردنی ژینگه یه کی ناله باری توندوتیژ و شه رانگیز (عبدالمنعم، ۱۴۳۳ه: ۲۹).

به پی ئه م پیناسه یه راسته ره فتاره که مه به ستیکی سیکسی هه یه، به لام له هه مان کاتدا بو سوکایه تیپیکردن و شکاندن و بیترخ کردنی به رامبه ره شوینه واری ده رونی توند له سه ر ناخی که سه که به جیدیلیت و به مه ناگونجیت، له گه ل بریاره کانی ریکراوی کاری نیوده وه له تی له دانیشتنی ژماره (۱۰۷) ی (ئاداری ۲۰۱۸) درا که تاییه ت بو به روه روه بونه وه ی توندوتیژی و گتچه لی سیکسی له شوینی کار که ده لیت: هه مو که سیک مافی خو یه تی کاربکات و له به رامبه ر کاره که ی داها تیک وه ر بگریت و به سه ره خو یی و ئازادی به کاری به نیت بو پرکردنه وه ی پیوستی خو ی و خیزانی و دابینکردنی خوشگوزهرانی بو یان که مافیکی ره وای خو یه تی له ژینگه یه کی ته ندروست و سه لامه ت کاربکات و ژیان و جه سته و که رامه تی پاریزراوییت (مؤتمر العمل الدولی: ۲۰۱۸).

واته ریکراوی کاری نیوده وه له تی جه خت له سه ر ئه وه ده کات که ده بیت ژینگه ی کار به دور بیت له گتچه لی سیکسی ئه مه ش به له به رچاو گرنتی شوینه واره ده رونییه کانی که له سه ر قوربانی به جیدیه هیلیت و ره نگدانه وه ی نه رینی ده بیت له سه ر ئه دای که سه که و توانای به ره مه یانی، دوا جار مه ترسی ده بیت له سه ر بارودوخی کومه لگا و ئاستی به ره و پیشچونی.

له لایه کی دیکه وه (سیس کلات) پیناسه ی ده کات به وه ی بریتیه له وه ی کاریکی ئالوگورکاریه خو ی ده بینیت له ئالوگوری به رژه وه ندیه کی سیکسی له به رامبه ر به رژه وه ندیه کی مادی ئه مه ش ئه وپه ری دانپیدانانه به بالاده ستی ره گزی بایلو جی تاک به سه ر تاکیکی دیکه (مصطفی، ۲۰۱۳: ۲۰).

ئه م پیناسه یه یه کده گریت له گه ل پیناسه ی هه لی کاری یه کسان تاییه ت به گتچه لکردنی سیکسی له کاردا له شیوازی شت له به رامبه ر شت، به لام (جوستاف نیکولاس فیشر) پییوایه جو ریکی توندوتیژی له مه یانی کاردا به رامبه ر به که سیک ئه نجامه دریت و سیفاتی دوباره بونه وه ی هه یه چه ند جو ریکه (جه سته یی - زاره کی - نازاره کی) (ایمان، ۲۰۱۷: ۲۶).

که واته له کو ی گشتی ئه م پیناسانه ده گه یه پیناسه یه کی گشتگیر بو چه مکی (گتچه لی سیکسی له کاردا) به وه ی هه مو ئه وه ره فتارانه یه به پالنه ریکی سیکسی به رامبه ر به که سیک ده کریت له کاردا مه به ست له کار (شوینی کار - هه مو ئه وچالاکیانه ی په یوه سته به کار - گه شتی کارکردن - له کاتی هاتن ورؤشتن بو کار و ته نانه ت له تو ره

کۆمه‌لایه‌تیه‌کانی په‌یوه‌ست به‌ کار) کاریگه‌ری نه‌رینی ده‌بیت له‌سه‌ر تاک و کۆمه‌لگا، پیناسه‌ی ئیجرائی بۆ ئەم چه‌مکه: له‌م توێژینه‌وه‌یه‌ هه‌موو ئەو گێچه‌لکردنانه‌یه‌ له‌کاردا له‌لایه‌ن نێرێک به‌رامبه‌ر به‌ مێه‌ک ده‌کریت.

٣: تیۆری به‌کارهاتو:

ئەو تیۆره‌ی له‌م توێژینه‌وه‌یه‌دا توێژه‌ر پشته‌ی پێده‌به‌ستیت به‌مه‌به‌ستی شیکردنه‌وه‌و رافه‌کردنی دیارده‌ی گێچه‌لی سیکسی له‌ شوینی کار بریتییه‌ له‌ (تیۆری شیوازی ژیانکردن) که‌ جه‌خت له‌سه‌ر ئەو ژینگه‌یه‌ ده‌کات تاک هه‌لیده‌بژێریت بۆ ئەوه‌ی تیایدا بژی کاریگه‌ره‌ به‌ کلتوری کۆمه‌لگه‌ و باکگراوندی مه‌عریفی که‌سه‌که‌ و تێروانینی که‌سه‌که‌ بۆ خودی خۆی و ئەو نرخ و به‌هایه‌ی بۆ خۆی داده‌نیت، هه‌روه‌ها جووری ئەو چالاکیانه‌ی ئەنجامی ده‌دات و ده‌بیته‌ رۆتینی ژیانی رۆژانه‌ی فاکته‌ریکی به‌هیزه‌ بۆ ئەوه‌ی تاکن بیه‌تته‌ قوربانی یان بکه‌ری کرده‌ی گێچه‌لی سیکسی.

شیوازی ژیانکردن په‌یوه‌سته‌ به‌ هه‌ندیک لایه‌نی په‌یوه‌ندیدار به‌که‌سه‌که‌ وه‌ک: رۆلی که‌سه‌که‌، په‌یوه‌ندییه‌کانی، ئیش و کار، شوینی نیشه‌جیون، لایه‌نی ته‌ندروستی ده‌رونی و جه‌سته‌یی، کلتوری باوی کۆمه‌لگا، ئەزمونه‌کانی ژیانکردن، ئەم چه‌مکه‌ بۆ یه‌که‌مجار له‌لایه‌ن (الفريد ادلر) داهینرا له‌سالی (١٩٢٩) له‌ په‌رتوکه‌که‌ی به‌ ناوی (که‌یسی خاتو R) تیایدا رینگا و شیوازی ژیانی نوسراوه‌ و له‌گرنگترین بیرمه‌نده‌کانی (هندلنج-غوردتفردسون-جاروفالو)، (جاروفالو) چه‌ند خالیکي بۆ زیادکرد له‌وانه: شیوازی وه‌لامدانه‌وه‌ی که‌سی قوربانی بۆ په‌فتاری گێچه‌لکردنه‌که‌ بۆ نمونه‌ بیده‌نگ بونی قوربانی خۆی له‌ خۆیدا رینگه‌خۆشکه‌ره‌ بۆ گێچه‌لکار تا زیاتر به‌رده‌وامی بدات به‌ په‌فتاره‌که‌ی نه‌ک هه‌ر ته‌نها به‌رامبه‌ر ئەو که‌سه‌ به‌لکو به‌رامبه‌ر هاوشیوه‌کانیشی، له‌لایه‌کی دیکه‌ (جاروفالو) باس له‌ (سه‌رنج راکیشی ئامانجه‌که‌) ده‌کات که‌ هۆکاریکی دیکه‌یه‌ تا که‌سیک بیه‌تته‌ قوربانی گێچه‌لی سیکسی بۆ نمونه‌ شیوازی خۆرازانده‌وه‌ی قوربانی یان شیوازی قسه‌کردنی یان جووله‌ی ئەمه‌ ئەگه‌ر قوربانی له‌ په‌گه‌زی می بیت، سه‌باره‌ت به‌ په‌گه‌زی نێر په‌نگه‌ باری ئابورییه‌که‌ی یان پۆست و په‌لوه‌پایه‌که‌ی یان جوانی شیوه‌و روخساری وابکات سه‌رنج راکیش بیت (منی، ٢٠١٨، لا ٢٠-٢١). وه‌ک ئاماژه‌مان پیکرد شیوازی ژیان رۆلی که‌سه‌کان ده‌گریته‌وه‌ ئەم رۆله‌ شوین و پیگه‌ی که‌سه‌کان دیاری ده‌کات و په‌فتار و هه‌لسوکه‌وتی تاییه‌ت به‌خۆی هه‌یه‌ به‌ گوێره‌ی پیشبینیه‌کانی کۆمه‌لگا بۆ رۆله‌که‌ ده‌ستنیشان ده‌کریت ئەمه‌ زۆرجار ده‌بیته‌ هۆکار بۆ گێچه‌لکردنی سیکسی بۆ نمونه‌ له‌ زۆریک له‌ کۆمه‌لگاگان و اباوه‌ (سکرتیره‌) رۆلیکی ژنانه‌یه‌ (کانتر) باس له‌ په‌یوه‌ندی نیوان (به‌رپوه‌به‌ر و سکرتیره‌) ده‌کات پێیویه‌ ئەو ژنه‌ی ده‌بیت به‌ سکرتیره‌ به‌پێی پیشبینی کۆمه‌لگا پێی ده‌وتریت (ژنی نوسینگه‌ - Office Wives) جگه‌له‌وه‌ ناویشی لینراوه‌ (هاوسه‌ری خاوازاو) به‌و پێیه‌ی سکرتیره‌ له‌ به‌رامبه‌ر پیکردنه‌وه‌ی پێویستییه‌ سۆزداریه‌کانی به‌رپوه‌به‌ره‌که‌ی هه‌ندیک به‌رژه‌وه‌ندی به‌ده‌ست دینیت(وارتۆن، ٢٠١٤، لا ٢٣١).

٣: گێچه‌لی سیکسی له‌ شوینی کار

٣-١: کورته‌یه‌کی میژوی له‌سه‌ر دیارده‌ی گێچه‌لی سیکسی

میژوی ده‌رکه‌وتنی دیارده‌ی گێچه‌لی سیکسی ده‌گه‌رپه‌ته‌وه‌ بۆ سه‌ره‌تای ده‌رکه‌وتنی مرۆفایه‌تی ئەگه‌ر تێرامانیک بکه‌ین به‌ بۆچونه‌کانی دامه‌زرینه‌ری قوتابخانه‌ی ده‌رونشیکاری (فرۆید) سه‌باره‌ت به‌ ناخ و ده‌رونی مرۆف راستی

ئەم بۆچونە دەسەلمیڤیت، ئەو پێیوایە کاتیک مەرۆف لەدایک دەبیت بەشیوەیەکی خۆرسک غەریزەکانی لەناخیدا دروست دەبیت تەواوی سیفات و خەسلەتەکانی کەسیتی مەرۆف رەفتار و هەلسوکەوت و پەرچەکردارەکانی دەنەخشیڤیت و ژیان و پەییوەندییەکانی کۆنترۆل دەکات، ئەوانیش بە بۆچونی فرۆید غەریزەکانی (سیکس و شەرانیگیزی) هەبەرەمبەردا باس لە ناخی مەرۆف دەکات و دابەشی کردووە بەسەر (۳) بەشی سەرەکی: (ئەو، من، منی بالا)، بەلام گرنگترین بەش منە توانای راکرتنی بالانس هیزی هەیه لەنیوان (ئەو و منی نمونەیی)، مەرۆف بۆ ئەوێ ببیت بە خاوەن منیکی تەندروست کە توانای هاوسەنگی راکرتنی هەبیت پیویستی بە شیوازیکی پەرورەدە و پیگەیانندی کۆمەلایەتی تەندروست هەیه بەلای فرۆیدەووە پەییوەستە بە (۵) سالی یەکەمی تەمەنی مندال، بەلام ئەگەر من نەیتوانی ئەم بالانسە رابگریت بەتایبەت ئەگەر ئەو هیز و توانای بسەپینی واتە کەسەکە غەریزەکانی زالە مەبەست لێی (سیکس و شەرانیگیزی)، لێردا بەدەر لەوێ ئەو کەسە لە چ کات و سەرەدم وشوینیک دەژی دەبیتە کەسیکی گێچەلکار، چونکە بۆ پڕکردنەوێ حەزە سیکسیە وروژاوەکانی بە زەبری زالبونی غەریزە سیکسی پەنا بۆ کردە توندوتیژ و ئازاردان دەبات هەولەدات ملکەچ بکات بۆ حەزەکانی (کوراتون، ۱۹۹۳: ۶۷).

ئەگەر سەیریکی میژوی مەرۆقیەتی بکەین دەبینین ئەم دیاردەیه بونی هەبوە (سلامە موسی) باس لەسەرەدمی راولشکار دەکات دەلیت: کاتیک پیاوان دەچون بۆ راول و لەگەل گەرانه و هیان ئاژەلێکی کێویان وەک ژەمە خواردنیک لەگەل خویان دەهینا، بەلام ژنان بۆ ئەوێ بتوانن بەشە خواردنیک بۆ خویان و مندالەکانیان مسوگەر بکەن دەبوایه لەبەرەمبەردا شتیک بدن ئەویش داواکارییە سیکسییەکانی پیاوان بو ئەمەش ریک دەگونجیت لەگەل پیناسە لیژنەوی هەلی کاری یەکسانی ئەمریکی کە پێیوایە جۆریکی گێچەلکردن بریتییه لە شتیک بە سویدیک وەر بگرە (موسی، ۲۰۱۸: ۳۴-۳۸).

بەپێی ئەو شوینەوارانە لە گۆریکی میسرییە کۆنەکان دۆزراوەتەو میژووەکی دەگەریتەووە بۆ (۱۲۰۰) سال پیش زاین بەلگە بونی گێچەلی سیکسی لەکاردا تومارکراوە بەو پێیە لەسەر دیواری گۆرەکە نوسراوە کەوا لەپایتەختی میسرییە کۆنەکان سکالا لەسەر سەرۆکی کریکارانی بینا بەناوی (بانیب) کراوە تیایدا تاوانبار کراوە بە گەندەلی و پیدانی بەرتیل بە کاربەدەستانی حکومەت لەبەرەمبەر دانانی لە پۆستی بالای کارگیژی، ئەمە جگە لەوێ لەلایەن هاوڕێ کچەکە بەناوی (آمنیاخت) تاوانبارکراوە بەوێ گێچەلی سیکسی بە زۆریک لەو ژن و کچانە کردووە کە لەلای ئەو کاردەکەن بەتایبەت ژنیک بەناوی (یمیناوا) کە (بانیب) پەلاماری داوە بە زۆر پوتی کردووتەو، لەهەمان کاتدا (بانیب) تەنانت باوکیشی بەو تۆمەتباربووە کەوا گێچەلی سیکسی بە زۆریک لە ژنان کردووە، (رۆلاند انمارش) مامۆستای زانستی میسرناسی لە زانکوی (لیفرپول) لەوتاریکی بۆ گوفاری (الاندبیتد)ی بەریتانی جەختی لەسەر بونی ئەم دیاردەیه کردووە لەنیو میسرییە کۆنەکان، بەلام ئەم رەفتارە بەتاوان سەیرکراوە و سزای زۆر توندی بۆ دانراوە (حافظ، ۲۰۱۸).

جگە لەوێ لەگەل دەرکەوتنی شوپشی پیشەسازی و هانتی بەلیشاوی ژنان بۆ هەمو ئەو بواری کاروچالاکیانە بۆ سەرەدمانیکی زۆر لەلایەن پیاوان قەدەغەکرا بو سەریهەلدا هەرۆک (هیمان و ایرل) پینانوایه: سالانی (۱۹۶۰-۲۰۰۶) نەک تەنها لە ویلیایەتە یەگرتووەکانی ئەمریکا بەلکو لەسەر تاسەری دنیا بە کاریگەری شوپشی پیشەسازی لەلایەک و بزوتنەو فیمینزمەکان لەلایەکیتر ژنانیکی زۆر هاتتە مەیدانی خویندن و کار

ئەمەش کاریگەری گەورە لەسەر بازاری کاری جیهانی کرد، بەلام لەبەرامبەردا رێژەیی توندوتیژی و چەوساندنەوه کێشەکانی ژنان زۆر زیادی کرد لە نیویدا گێچەلی سێکسی چەکی بەهیزبو پیاوان بەکاریان دەهینا بۆ دورخستنهوهی ژنان لەم بوارەیی بە مافی خۆیان دەزانی (وارتۆن، ۲۰۱۴: ۱۷۱-۱۷۵)، بەلام وەک چەمکی (گێچەلی سێکسی) تازەیه بۆ یەکەم جار لەلایەن (د.ماری رۆی) لە (۱۹۷۳) بەکاریهینا لە راپۆرتیکی که پیشکەش بە (بەرپۆهەری پەیمانگای ماساشۆستس بۆ تەکنەلۆجیا) کرد تیایدا باسی لە جوړیکی تازەیی جیاکاریهکان بەرامبەر ژنان لە شوینی کار کرد ئەویش گێچەلی سێکسیه، هەرچەندە هەندیکی دیکە سەرەتای دەرکەوتنی ئەم چەمکە دەگەرێتەوه بۆ سالی (۱۹۷۵) ئەو کاتە (۸) چالاکوانی مافی ژنان لە شوینی کۆبۆنەتەوه بۆ گفتوگۆکردن لەبارەیی پەرتوکهکە (سوزان براون و میللر) نوسیویان بەناوی (In Our Time : Memoir Of Revlution) هەریهکیک لەم چالاکوانە ناویکی نوسی بۆ ئەو توندوتیژی سێکسیانەیی بەرامبەر بە ژن دەکریت لەکاردا لەسەر ئەو ستیکەرەیی که لەبەر دەستیدا بو دواتر لەلایەن (فرید گلین-لین وری-الیوایت کوهین) که دامەزرینەرانی یهکیتی نیودهولەتییه دژ بە زۆرهملی سێکسی لە شوینی کار لە (۱۹۷۶) ئەم چەمکەیان داھینا (فیروز، ۲۰۱۲: ۷۷)، هەندیکیش دەلین سەرەتای دەرکەوتنی پەيوهسته بە دەرکەوتنی تەوژمی چوارەمی بزوتنەوه فیمینیزمیەکان که سەرەتای دەرکەوتنیان لەسالی (۲۰۰۵) و بزوتنەوهیەکی نوێیە تاییهتە بەم کات و سات و سەرەدەمە کار دەکات لەسەر رۆبەرپۆهەری دیار دەیی لاقەکردن و گێچەلی سێکسی و هەموو جوړە جیاکاریهکی جیندەری و تەنانەت ئەو کلتورەش که خولقینەرەتی و بۆ ئەم مەبەستە سود لە ئامرازەکانی راگەیاندن وەر دەگریت (ویکیپیدیا، ۲۰۲۱)

۳-ب: جوړەکانی گێچەلی سێکسی لە کاردا

بەگشتی چەند جوړیک دابەشکردن هەیه بۆ گێچەلی سێکسی لە کار بۆ نمونە (دیانا کیندل) دابەشیکردوه بەگوێرەیی جوړی رەفتارەکه لەوانە: (زارەکی: جوړیکی گێچەلپیکردنە تیایدا کەسەکه زمانی قسەکردن بەکار دینیت بۆ گەیانندی پەيامە سێکسیەکانی لەرێگەیی دەستەواژەیک یان زیاتر سێکسی ئامیزە ئەبیتە هۆی بیزارکردنی بەرامبەر و ترس و دلەراوکی. نازارەکی: بریتیه لە بەکارهینانی زمانی جەستە یان ئاماژەکانی دەموچاو بە راستەوخۆ بیت یان ناراستەوخۆ سروشتیکی سێکسی هەیه وەک: چاوداگرتن. لیوکروشتن، ناردنی وینە و قیدوی سێکسی، سنوربەزاندن، جەستەیی: لەم جوړەدا گێچەلکار جەستەیی بەکار دینیت بۆ وەرگرتنی چێژی سێکسی لەرێگەیی بەرکەوتنی بە جەستەیی قوربانی بی ئەوهی رەزامەندی لەسەر بیت (عثمان، ۲۰۱۵: ۴۹).

(جوکلین) جوړە دابەشکردنیکي دیکەیی بۆ کردوه لەوانە: (ئاشکرا: واتە گێچەلکار راستەوخۆ داوای کاریکی سێکسی لە قوربانی دەکات، شاراو: لەم جوړەدا ئامانج لەکردنی رەفتارەکه دیار نییه بۆ چ مەبەستیکە سێکسیه یان سەپاندنی دەسەلاتە، سوکایەتی پیکردنە، تۆلەسەندنەوهیە واتە راستە رەفتارەکه لە رۆکەشدا سێکسیه بەلام رەنگە پالنهریکی ناسێکسی هەبیت (خطاب، ۲۰۱۷: ۳۶)، (بەگوێرەیی شوینی پودانی رەفتارەکه جوړە دابەشکردنیکي دیکە هەیه ئەویش: (تاییهت: هەمو ئەو گێچەل سێکسیانەیه لە چوارچۆهەیی خیزان و لەنیو ئەو ئەندامانە پودەدات که نەشەر و نەياسا و نەئاین و نەکلتور رێگا بەهاوسەرگیران نادن.

(دۆرکایم) پێیوایه: ئەم جوړەیی گێچەلپیکردن زیاتر لە کۆمەلگایەک پودەدات لە حالەتی ئەنۆمیدا بیت تاک توانای رۆبەرپۆهەری ئەو هەمو کێشە و ئالینگاریانەیی نەبیت که لەبونیادی کۆمەلایەتی کۆمەلگا توشی دەبیت.

(میرتۆن)یش پییوایه: ئەم جۆره له گێچه لپیکردن له کۆمه لگه یه ک سه ره له ده دات زیاد له سنوری سروشتی فشار له سه ر تاک هه بیته و کۆتوبه ندی کۆمه لایه تی زۆر توند بیته، گشتی: له ده ره وه ی خیزان له نیو داموده زگا و شوینه گشتیه کان و پارک و بازار و مۆل و شه قام و ئامرازه کانی گواستنه وه و گه یاندن، بیگومان بلاوبونه وه ی ئەم جۆره له گێچه لپیکردن ئاسایشی کۆمه لایه تی له ده ست ده دات و تاک توشی بی متمانه یی ده کات و شوینه واری خراب له سه ر تاک و کۆمه لگا به جیده هیلایت (عباده و أبو دوح، ۲۵: ۲۰۰۷-۲۶).

(دسیش) به گویره ی گێچه لکار به جۆریکی دیکه دابه شکردنی بۆ کردوه: (گشتی: واته گێچه لکار ئەم ره فتاره به رامبه ر به هه مو که سیک ده کات به ده ر له وه ی حه زی پییه تی یان نا ده ینا سیته یان بیگانه یه، تایبه ت: واته که سه گێچه لکاره که ته نها چاو ده خاته سه ر یه ک که سی دیاریکراو تا حه زه کانی پیپر بکاته وه (فیروز، ۸۵: ۲۰۱۲-۸۶). به لام (تایرین) دابه شی ده کات بۆ: (بالاده ست: ئەم جۆره ئەو که سانه ده گریتته وه که پۆست و پله و پایه که ی به کار دینیت بۆ گه شتن به ئامانجه سیکیسه کانی بی ترس ژێرده سه ته کانی به کار دینیت بۆ ئەم مه به سه ته، نیرسه لاری: ئەمه زیاتر پیاوان له کلتوری نیر سالار ئه نجامی ده دن به پشت به ستن به و کلتوره ی هه میشه پشتیوانیان لیده کات و پاساو بۆ کرده وه که یان دینیتته وه، زیاتر مه به سه ت لپی پاریزگاری کردنه له وینه پیاوانه بالاده سه ته که ی له نیو کۆمه لگه، شله ژاوی سیکی: له م جۆره دا گێچه لکار توانای کۆنترۆ لکردنی غه ریزه سیکیسه کانی نییه و ده یه ویت به هه ر ریگه یه ک بیته پریکاته وه، سادی: ئەم گێچه لکاره سادیه کانن که ناتوانن چیژ له سیکی سروشتی وه ربگرن به هۆی ده رونه نه خۆشه که یان هه ربۆیه بۆ پرکردنه وه ی حه زه سیکیسه کانیان په نا بۆ ئازاردان و بیزارکردنی به رامبه ر ده بن له ریگه ی گێچه لپیکردنیان (رشاد، ۳۴: ۲۰۱۷).

۳-ج: هۆکاره کانی گێچه لپیکردنی سیکی له کاردا

به گشتی هۆکاره کانی گێچه لی سیکی دابه ش ده بیته بۆ دو کۆمه له هۆکار ئه وانیش: (خودی-ژینگه یی)ه: یه که م: هۆکاره خودییه کان: له نیو هۆکاره خودییه کان به شیکی په یوه سه ته به کاریگه ری قوربانی له سه ر ئەوه ی گێچه لی پیبکریت و به شیکی په یوه سه ته به خودی گێچه لکار خۆی.

۱- ئەو هۆکارانه ی په یوه سه ته به گێچه لکار: له دوا ی پیشکه وتنی زانست و ته کنه لۆژیا باس له کاریگه ری لایه نه بایلۆژی و فسیۆلۆژییه کان ده کریت له سه ر زۆریک له و ره فتار و هه لسه وکه وتانه ی تاک ئه نجامی ده دات به ده ر له وه ی راسته یان هه له بۆ نمونه له شه سه ته کانی سه ده ی رابردو باس له کاریگه ری کرۆمۆسۆمات ده کرا له سه ر بون به گێچه لکار، دواتر له حه فتاکان باس له په یوه ندی هۆرمۆنات کراوه له گه ل ده رکه وتنی کرده ی گێچه لکاری لای تاک، له هه شتاکان زانسی پزیشکی رۆلی کۆئه ندامی ده مارگیری ده رخست له سه ر بون به گێچه لکار (صعدونی، ۹۴: ۲۰۱۱).

آ- کرۆمۆسۆمات: هه مو مرۆفیک له دایکه بیته و (۲۳) جوت کرۆمۆسۆم له بونیدا هه یه هه مو سیفات و خه سه له ته کانی که سیته ی له خۆده گریت و له کۆی ئەم (۲۳) جوته ته نها (۱) جوتیان ره گه زی تاک ده ستنیشانده کات، به لام ئەوه ی بوه مایه ی سه رسورمانی زانایان بونی (۱) کرۆمۆسۆمی زیاده له هه ندیک که سدا که ده بیته کیشه بۆ که سه که به تایبه ت له بابته ی شوناسی جینده ریدا، بۆ یه که م جار له (۱۹۶۱) توژیینه وه یه ک ئه نجامدرا له سه ر ئەو که سانه ی بیرکۆلبون و تاوانبار بون ده رکه وت له کۆی (۱۰۰۰) که س ته نها (۱) که سیان هه لگری (۴۷)

۲- ھۆکارهکانی په یوه ست به قوربانى: به پى بۆچونى تىورى (بازنهى توندوتىژى) كه كارىگه ره به بۆچونى بزوتنه وه فیمینستیه رادیکالیهكان ھۆکارى رودانى گىچهلئى سىكىسى كه سىتى قوربانیه بۆ نمونه ئەمان دەلین ژنانىكى زۆر هەن ئارەزو دەكەن ئازار بەرین لەلایەن پیاوان واتە سروشتىكى ماسۆشيان هەیه و چىژ لەو توندوتىژىیه وەر دەگرن كه به رامبەريان دەكرىت بۆیه ئەمانه به شىوهیهكى نا ئاگایانه دەبنه ھۆكار بۆ ئەوهى لەلایەن پیاوان گىچهل و سوکایه تیان پىكرىت (حسین، ۲۰۰۷: ۱۲۷-۱۲۸)، جگه له وهى زۆر بهى سه رچاوه كان ئاماژه به وه دهكەن زیاتر قوربانىانى دهستى گىچهلئى سىكىسى (ژن و مندال و خاوهن پىداوىستى تايبه تن، يان له و كهسانه ن شلە ژانى دهرونى و عه قلیان) ههیه واته ئەو كهسانهى به لاواز و بى دهسه لات ته ماشا دهكرىن (عبدالمنعم، ۱۴۳۳: ۸۳-۸۵).

لەلایهكى دىكه قوتابخانهى فیربونی كۆمه لایه تی جهخت له سه ر كارىگه رى پادا شت و سزا دهكات له سه ر فیربونی رهفتار به ئامرازى سه رهكى فیربون و جىگىربونی رهفتار و ئاكار و كردارى مرؤف داده نرىت ئەمان پىيانوايه پادا شت كردنى رهفتارىكى هه له كارىگه ره له سه ر مانه وه و به رده وامبونی (فتحى، ۲۰۰۹: ۱۰۸-۱۱۱) بۆ نمونه بى دهنگبونی قوربانى له سه ر كردهى گىچهل كردن ده بىته پادا شت كى بۆ گىچهلكار تا به رده وامى بدات به رهفتاره قىزه وه نه كهى، له هه مان كاتدا لۆمه كردنى قوربانى كاتىك نارەزایى ده رده برىت له سه ر ئەو گىچهلئى پىكراره ده بىته سزایه ك بۆى له سه ر رهفتارىكى راست كه ئەنجامى داوه به مه و رده و رده به ره و ازه یان ده چىت له و په رچه كرداره و بى دهنگه بىت له سه رى سه ر ئەنجام فاكتەرىكى گرنگه بۆ به رده وامبونی ئەم دياردهیه.

هه ندىك جار ده وترىت شىوازی خۆرازانده وهى ژنان گۆرانكارى به سه ردا هاتوه بۆیه رىژهى گىچهلئى سىكىسى به ژنان زىادى كرده بىگومان ئەم گۆرانه په یوه ندى به مۆدىلات وكرانه وهى كۆمه لگاكان به روى يه كترى و تىكه لاوبونى كلتوره كانه ده ر ئەنجامى به جىهانىبون و پىشكه وتنى ھۆكاره كانى راگه ياندن و ته كنه لۆژىاى نوئى (فیرۆز، ۲۰۱۲: ۸۲-۸۴) پرسىاره كه لیره دا ئەوه یه ئەگه ر ئەمه راست بىت بۆ گىچهلئى سىكىسى به بالا پۆش ده كرىت ئەگه ر ھۆكار جلى ته سك و كورت بىت كه جهسته ی ژن به شىوهیهكى سه رنج راکىش ده ربخات بۆ گىچهلئى سىكىسى به مندال ده كرىت بۆیه ئەتوانىن بلینىن گىچهلئى سىكىسى ئەوه ندهى په یوه ندى ههیه به حوكمه پىشوه خته كانى كارىگه ر به و وىنا كردهى كۆمه لگا بۆ ره گه زه كانى داناوه ئەوه نده په یوه ندى به شىوه و روخسار و خۆرازانده وه نىيه.

دوهم: ھۆكاره ژىنگه بىه كان:

۱- كلتور: فیمینستیه رادیکالیهكان پىيانوايه په یوه ندىهكى به هیز ههیه له نىوان كلتورى نىر سالارى و دياردهى گىچهلئى سىكىسى به و پىپیهى ئەم كلتوره له سه ر بنه ماى نایه كسانى له دابه شكردنى هیز و دهسه لات دروستبوه بۆته ھۆى دروستبونی به جه مسه رگىربونى ره گه زى (حوسو، ۲۰۰۹: ۹۷) به و پىپیهى دونیا دابه شىوه به سه ر دو ره گه ز و هه ریه كه يان له جه مسه رىكه و كه لىنىكى زۆر گه و ره ههیه له نىوانىان له هه مو روىه كه وه و ئا له م نىوه نده دا توندوتىژى به هه مو جۆره كانى سه ره له دات له لایەن چىنى بالاده ست به رامبەر چىنى ژىرده سته، (كوزر) پىيانوايه له كلتورى نىر سالارى تارا ده یه كى زۆر بكه رى توندوتىژى پیاوان، چونكه ئەمان جۆره هیز و دهسه لاتىكىان له و كلتوره وەرگرتوه رىگه يان پىده دات ئەوهى ده یانه وىت بىكه ن ئەمه ش هه موى له پىتاو پارىزگار كىر دنه له وىنه

بالادسته‌ستیه‌که‌یان (حلمی، ۱۹۹۹: ۴۷)، ئەم بالادسته‌ستبونه‌ی پیاو زیاتر له‌تیژه‌که‌ی (پیربۆردیو) تایبەت به (توندوتیژی رەمزی) دا رۆنده‌بیتەوه (بۆردیو) دەلیت له‌کتوری نیرسالاری ئەوه‌ی رەفتاری توندوتیژی به‌رامبەر ده‌کریت زیاتر رەگه‌زی مین چونکه‌ کۆنترۆلکردنی ژنان و به‌کارهینانیان مافیکی سروشتی پیاوه (حسین ۲۰۰۷: ۱۱۱)، (یهللۆ)ش هه‌مان بۆچونی هه‌یه‌ ده‌لیت له‌کتوری نیرسالاری پیاو سودی له‌نزمی پیگه‌ی ژن وه‌رگرتوه له‌ کۆمه‌لگا له‌ هه‌مو بواره‌کانی (خویندن، کارکردن، مه‌ده‌نی، سیاسی، ئابوری، کۆمه‌لایه‌تی) به‌لام (یهللۆ) پیاویه له‌م جۆره‌کتورهدا ژن ته‌نانه‌ت پیگه‌که‌شی به‌رزبیت پیاوان زیاتر توندوتیژی به‌رامبەر ده‌که‌ن جا له‌ ئیره‌ی بردن بیت به‌ پۆسته‌ بالاکانی یان له‌و ترسه‌دا بیت که له‌دلیدا دروست ده‌بیت (فتحی، ۲۰۰۹: ۹۲-۱۰۰).

(ماکس فیبر) پیاویه له‌کتوری نیرسالاری کۆمه‌لگا له‌سه‌ر بنه‌مای ده‌سه‌لاتی پیاو و ملکه‌چبونی ژن دروستبوه ئەم باره‌ سروشتیه‌که‌یه بۆیه ئەگه‌ر ژن له‌ سروشت لایدا و رۆبه‌روی ئەو ده‌سه‌لاته‌ وه‌ستا ئەو پیاو به‌مافی خۆی ده‌زانیت هیژ به‌کاربه‌ییت بۆی به‌گه‌رینیتیه‌وه ریره‌وه‌که‌ی (احمد و ئەوانیت، ۲۰۰۹: ۲۵) که‌واته رازینه‌بون به‌ داواکاریه‌ سیکسیه‌کانی پیاو جۆریکه له‌بینه‌رمانی پیاو لیته‌دا ئاساییه له‌ ئاوه‌ها کلتوریک پیاو په‌نا بۆ زۆرلیکردن و بیزارکردنی ژن به‌ریت تا رازی بیت به‌داواکه‌ی، (شتراوس) ده‌لیت ئەو مندالانه‌ی له‌ خیزانیک ده‌ژین توندوتیژی وه‌ک ئامرازیکی پیگه‌یانندی کۆمه‌لایه‌تی به‌کاردیت بۆ ناچارکردنی مندال تا به‌پیی فه‌رمانه‌کانی باوان بجولیتیه‌وه و ئەو خیزانه‌ی پیاوی مال توندوتیژی به‌کاردینیت بۆ ملکه‌چپیکردنی میننه‌کان (۱۰) جار زیاتر له‌ مندالیکی ئاسایی توندوتیژی به‌رامبەر ئەوانی تر ده‌کات چونکه‌ توندوتیژی به‌ره‌مه‌ینه‌ره‌وه‌ی توندوتیژیه (موسی و الطایش، ۲۰۰۹: ۶۹) که‌واته ئاساییه مندالیکی کور له‌ خیزانیک له‌م جۆره‌گه‌وره بیت په‌نا بۆ زۆرلیکردن و ئازاردانی به‌رامبەر ببات له‌ پیناوه‌گه‌شتن به‌ ئامانجه‌کانی ته‌نانه‌ت سیکسیه‌کانیش.

۲- هۆکاری ئابوری: (کارل مارکس) پیاویه له‌ سیسته‌می سه‌رمایه‌داری په‌یوه‌ندییه‌کان له‌سه‌ر بنه‌مای بالادسته‌ی و چه‌وساندنه‌وه پیکدیت له‌ نیوان خاوه‌ن ئامرازه‌کانی به‌ره‌مه‌ینان که‌ چینی بۆرژوازان و زیاتر رەگه‌زی نیرن چینی پرۆلیتارین ژنان هاوشیوه‌ی ئەم چینه‌ن به‌کارده‌هینرین له‌ خزمه‌ت به‌رژه‌وه‌ندی چینی بالا ئەمه‌ش نایه‌کسانی له‌ ئەرک و ماف دروست ده‌کات به‌م پینیه‌ ژنان له‌ کاردا دو جار له‌لایه‌ن پیاوان زولمیان لیده‌کریت جاریک ئەو پیاوه‌ سودی له‌ کلتوره‌ نیرسالاریه‌که‌ وه‌رگرتوه و جاریکیش له‌ سیسته‌مه‌ سه‌رمایه‌داریه‌که‌ بۆیه رینگا به‌خۆی ده‌دات ژن بۆ چه‌زه‌ سیکسیه‌کانی به‌کاربه‌ییت (لطفی، ۲۰۰۱: ۱۵)، له‌ لایه‌کی دیکه‌ش ده‌وتریت بونی نایه‌کسانی له‌ ژماره‌ی کارکه‌ران له‌هه‌ردو رەگه‌زی نیر ومی له‌ ژینگه‌ی کار واده‌کات که‌مینه‌ که‌ زیاتر رەگه‌زی مین به‌تایبەت له‌کاره‌ بالاکانی وه‌ک سیاسه‌ت و بزنس هه‌میشه‌ به‌رچاوبن لای زۆرینه‌ی پیاوان له‌و کارهدا به‌رده‌وام رۆبه‌روی گیچه‌لپیکردن ده‌بن، ئەم ریزه‌یه‌ش به‌پیی بۆچونی (کانتر) پینان ده‌وتریت (که‌مینه‌ی تایبەتمه‌ند -الاقلیه‌ المتمیزه‌) ریزه‌یان له‌ (۱۵%) تیپه‌رناکات له‌ کۆی گشتی کارکه‌ران له‌و پیشه‌یه‌دا (وارتون، ۲۰۱۴: ۱۳۳- ۱۳۴)، له‌لایه‌کیتر پیاده‌کردنی سیسته‌می بیروکراتی له‌ کاردا ده‌سه‌لاته‌کان له‌سه‌ره‌وه‌ شوڤر ده‌بیته‌وه بۆ خواره‌وه‌ واده‌کات ئەو که‌سانه‌ی له‌ پۆسته‌ کارگیریه‌ بالاکاندان سود له‌ پیگه‌که‌یان وه‌ربرگن تا گیچه‌ل به‌ کارمه‌نده‌کانی ژیر ده‌ستیان بکه‌ن (فیروز، ۲۰۱۲: ۸۲-۸۴)، ئەمه‌ جگه‌ له‌یاسا و ریسای دامه‌زراوه‌که‌ ئەگه‌ر نه‌رمایه‌تی بنوینیت له‌گه‌ل گیچه‌لکار رینگا خۆشکه‌ره بۆی ئەم دیارده‌یه به‌رده‌وامی هه‌بیت (ایمان، ۲۰۱۷: ۴۹-۵۱)، (شارلز مولر) باس له‌کاریه‌ری ئەو فشارانه‌ ده‌کات که‌ خراپی باری ئابوری و قه‌یرانه‌ یه‌ک به‌دوایی یه‌که‌کانی نیو کۆمه‌لگا دروستی

بارودۆخی گێچه لکردنه که: به وپێیهی ئاسته که ی چۆنه ئایا سهیرکردنیک ئاماژهیه که یان دهستیۆبردنه و ئنجا له کویدا دهکریت به تهنها یان له پیش چاوی کهسانی تر (فیروز، ۲۰۱۲: ۸۶-۸۹).

به گشتی ئهم دیاردهیه کاریگهری نهڕینی دهبیته له سهر کۆمه لگاو دامه زراوه که بۆ نمونه: له سهر ئاستی کۆمه لگاش داها تیکی زۆر به هه ده رده چیت بۆ نمونه له تووژینه وهیه که له ویلایه ته یه کگرتوکانی ئهمریکا ئه نجام دراوه باس له وه ده کات له سالانی (۱۹۷۸-۱۹۸۰) زیانه کانی ئهو ولاته به هۆی گێچه لی سینکسی نزیکه ی (۱۸۹) ملیۆن دۆلاری ئهمریکی بوه (فیروز، ۲۰۱۲: ۸۶-۸۹).

له لایه کی تر به پێی تووژینه وهیه کی سه نته ری (کۆبنهاگن کۆنسیناس بۆ توندوتیژی خیزانی) ده لیت له جیهاندا سالانه (۸) ترلیۆن دۆلار زیان به ئابوری ولاتان ده گات ده رته نجامی گێچه لی سینکسی له کاردا (لجنة الوطنية اردنية لشؤون المرأة، ۲۰۱۷: ۷۹-۸۰)، له تووژینه وهیه کی هاوشیوه له میسر ده رکه وتوه (۹۳%) ی گه شتیاران له و ولاته رۆبه رۆی گێچه لی سینکسی بونه ته وه، ئه مه وای کردوه ئهمریکا و زۆریک له ولاته ئه و رۆپیه کان هۆشیاری بده نه هاو ولاتیه کانیان تاسه ردانی میسر نه که ن ئه مه ش زیانیکی گه وره به داها تی گه شتیارانی ئهو ولاته ده گه یه نیت (اسماعیل، ۲۰۱۵: ۱۱) ئه مه جگه له وهی که ئه م دیاردهیه مه ترسی بۆ سه ر ئاسایشی نیشتمانی هه یه.

۳-۵: میکانیزمی مامه له کردن له گه ل گێچه لی سینکسی له لایه ن قوربانی

له گرنگترین میکانیزمی رۆبه رۆبونه وه: خۆبه دورگرتن: واته قوربانی هه مو ریگایه ک ده گریته به ر بۆی له کرده وه که هه لیت، بیده نگبون: (لیلیان دالیقون) ناوی ناوه (بیده نگ بونی مردن)، ئه مه ش به رای (لیلیان) چه ند جوړیکه یان ئه وه تا قوربانی قسه ده کات و گێچه لکار گوئی بۆ ناگریته وه ک ئه وهی بونی نه بیته، ئه مه ش گه وره ترین پیشیلکاری و سوکایه تیه به قوربانی یان قوربانی قسه ناکات و ناره زایی ده رنا بریت جا له ترسا بیته یان به هه ر هۆکاریک بیته یان ره نگه قوربانی قسه ی پێ بیته به لام قسه ناکات، چونکه پیش وه خته ده زانیت سویدی نییه، رۆبه رۆبونه وه: لیره دا قوربانی هیرش ده کاته سه ر گێچه لکار و به ره له ستهی ده کات و به هه مو زمانی جه سته و ده ربڕینی ده موچا و و تۆنی ده نگ و ته نانه ت به قسه ش پێی راده گه یه نیت ره زامه ند نییه له سه ر ئه و ره فتاره (رشاد، ۲۰۱۷: ۴۶-۴۸).

۴: چوارچێوهی پراکتیکی تووژینه وه که

۴-۱: ریکاره مهیدانییه کان

یه که م: میتۆدی تووژینه وه که: ئه م تووژینه وهیه داده نریت به تووژینه وهیه کی وه سفی شیکاری و پشت به میتۆدی رۆپپۆی کۆمه لایه تی ده به سته یته: به گشتی دو جوړه رۆپپۆی کۆمه لایه تی هه یه گشتگیر و رۆپپۆی کۆمه لایه تی به ریگه ی نمونه سروشتی بابه تی ئه م تووژینه وهیه و ئامانجه کانی واده خوازیت میتۆدی رۆپپۆی کۆمه لایه تی به ریگه ی نمونه وه ربگرین.

دوهم: کۆمه‌نگای تووژینه‌وه و نمونه‌ی تووژینه‌وه:

کۆمه‌نگای تووژینه‌وه‌که: هه‌مو ئه‌و ئه‌ندامانه‌ن که بابه‌تی تووژینه‌وه‌که ده‌یانگریته‌وه، ده‌کریت بلین کۆمه‌نگای ئه‌م تووژینه‌وه‌یه هه‌مو ئه‌و کچ و ژنانه‌ن کارده‌کن له‌دامه‌زراوه حکومییه‌کان بیت یان دامه‌زراوه ئه‌هلپیه‌کان یان ته‌نانه‌ت له‌ موّ و شوینه‌ گشتیه‌کانیش له‌ شاری سلیمانی.

نمونه‌ی تووژینه‌وه: به‌مه‌به‌ستی وەرگرتنی نمونه‌ی تووژینه‌وه‌که تووژهر پشته‌ی به‌ریگای (هه‌رهمه‌کی - العینه العشوائیة) به‌ستوه، نمونه‌که پیکهاتوه له‌یه‌که‌یه‌کی (۳۰۰) که‌سی که به‌پیی یاسای (نونه‌لی) (Nunally, 1978:262) وەرگیراوه که یاسایه‌که تایبه‌ته به‌و کۆمه‌لگه‌ی تووژینه‌وه‌یانه‌ی زور فراوانه و یاساکه به‌و جۆریه‌ی بۆ هه‌ر بره‌گه‌یه‌ک (۵-۱۰) که‌س وەرده‌گیریت و به‌و پێیه‌ی فۆرمی پێوانه‌یه‌که‌مان دوا‌ی جیگیرکردنی له‌ (۶۰) بره‌گه‌ پیکدیت و تووژهر بۆ هه‌ر بره‌گه‌یه‌ک (۵) که‌سی له‌ره‌گه‌زی می وەرگرتوه به‌مپیه‌یه ژماره‌ی ئه‌ندامانی نمونه‌ی تووژینه‌وه‌که ده‌کاته (۳۰۰) که‌س به‌لام له‌دوا‌ی گه‌راندنه‌وه‌ی فۆرمه‌کان تووژهر له‌سه‌ر بنه‌مای ئه‌و پرسیاره‌ی له‌ته‌وه‌ری زانیاری گشتیدا هه‌یه ده‌لیت: (ئایا گیچه‌لی سیکسیت له‌ کاردا پیکراوه؟) و ه‌لام به‌ به‌لی و نه‌خیره به‌لام به‌مه‌به‌ستی گه‌شتن به‌ زانیاری ورد ته‌نها ئه‌و فۆرمانه‌ کاری تیداکرا، که و ه‌لام (به‌لی) بو واته ریکاره مه‌یدانییه‌که ته‌نها له‌سه‌ر ئه‌و فۆرمانه جیبه‌جی کرا که گیچه‌لی سیکسیان پیکراوه ده‌کاته (۲۶۸) فۆرم.

سپه‌م: بواره‌کانی تووژینه‌وه:

۱- بوا‌ری شوینی: ئه‌و ناوچه‌ جوغرافیه‌یه که تووژینه‌وه‌که‌ی تیدا ئه‌نجام ده‌دریت و ئه‌م تووژینه‌وه‌یه له‌ سنوری ناوه‌ندی شاری سلیمانی ئه‌نجامدراوه.

۲- بوا‌ری کاتی: ئه‌و ماوه‌یه‌ی که بۆ ته‌واوکردنی کۆی گشتی تووژینه‌وه‌که پێویسته ئه‌م تووژینه‌وه‌یه له‌ ریکه‌وتی (۲۰۲۱/۸/۱-۲۰۲۱/۱۲/۱) خایاند.

۳- بوا‌ری مرویی: هه‌مو ئه‌و کچ و ژنانه‌یه کار ده‌کن جا له‌ که‌رتی حکومی بیت یان ئه‌هلی یان له‌شوینی گشتی. چواره‌م: ئامرازه‌کانی کۆکردنه‌وه‌ی زانیاری: سروشتی تووژینه‌وه‌که و میتودی به‌کارهاتو ده‌ستنیسانی ده‌کات ئه‌م تووژینه‌وه‌یه وای خواست تووژهر ئامرازی پێوانه‌یی به‌کاربه‌نینیت بۆ پێوانه‌کردنی دیارده‌ی گیچه‌لی سیکسی لای ره‌گه‌زی می له‌کاردا، به‌مه‌به‌ستی ئاماده‌کردنی ئامرازی پێوانه‌کردنه‌که تووژهر چه‌ند هه‌نگاوێکی گرتبه‌ر له‌وانه: سه‌ره‌تا خویندنه‌وه و پیداچونه‌وه‌ی کۆمه‌لیک سه‌رچاوه‌ی زانستی له‌سه‌ر خودی بابه‌ته‌که، پیداچونه‌وه به‌ تووژینه‌وه‌ هاوشیوه‌کان، چاوپیکه‌وتن و پرسیار له‌ که‌سانی شاره‌زا، پاشان تووژهر پێوه‌ری تووژینه‌وه‌که‌ی ئاماده‌کرد له‌ دو لایه‌ن پیکهاتبو لایه‌نی یه‌که‌م تایبه‌ت بو به‌ زانیاری دیموگرافی ئه‌م پرسیارانه له‌خۆده‌گریت: (ته‌مه‌ن، باری خیزانی، پاشخانی کۆمه‌لایه‌تی، ئاستی خوینده‌واری، پیشه، ئایا لیتوویژراو رۆبه‌روی گیچه‌لی سیکسی بوه‌ته‌وه ئه‌گه‌ر و ه‌لام به‌لی له‌لایه‌ن کێ، له‌ کوئی)، لایه‌نی دوهم زانیاری تایبه‌ته به‌ بابه‌تی تووژینه‌وه‌که و (۴) ته‌وه‌ری له‌خۆگرتبو تایبه‌ته به‌ (جۆره‌کانی گیچه‌لی سیکسی، هۆکاره‌کانی و شوینه‌واره‌کانی و میکانیزمی و ه‌لامدانه‌وه) ئه‌مانیش دابه‌شبوون به‌سه‌ر (۶۰) بره‌گه‌ به‌ ئاراسته‌ی پۆزه‌تیف و نه‌گه‌تیف ده‌روات، بۆ هه‌ر بره‌گه‌یه‌ک لیتوویژراو ده‌توانیت هه‌لبژاردن بکات له‌نیوان (۴) و ه‌لام به‌پیی پێوانه‌ی چواری (لیکه‌رت) دیاری کراوه هیزی بره‌گه‌کانی پێوه‌ره‌که‌ش به‌م جۆره‌یه:

خشتهی ژماره (۱) هیزی برکه‌کان دیاری دهکات

هه‌رگیز به‌سه‌رمدا جیبه‌جینابیت	تاراده‌یه‌ک به‌سه‌رمدا جیبه‌جیده‌بیت	هه‌ندیک جار به‌سه‌رمدا جیبه‌جیده‌بیت	هه‌میشه به‌سه‌رمدا جیبه‌جی ده‌بیت	هیزی برکه‌کان
۱	۲	۳	۴	برکه پۆزه‌تیفه‌کان
۴	۳	۲	۱	برکه نه‌گه‌تیفه‌کان

هه‌روه‌ها بواری وه‌لامی لیتویژراو له فۆرمی پیوه‌ری توژیینه‌وه‌که له نیوان نرخى (۶۰-۲۴۰) دایه. هه‌روه‌ها ره‌نجی بژارده‌کان به‌مشیوه‌یه ده‌ست نیشان‌کراوه (۴-۱=۳) پاشان (۳/۴=۰.۷۵) که به‌مجۆره‌یه:

خشتهی ژماره (۲) تایبته به ره‌نجی هه‌ر بژارده‌یه‌ک

ره‌نجی بژارده‌کان	
ناوه‌ند	ئاستی ره‌ینجه‌که
له ۱- ۱.۷۴	لاواز
له ۱.۷۵ - ۲.۴۹	ساده
له ۲.۵۰ - ۳.۲۴	مامناوه‌ند
له ۳.۲۵ - ۴	توند

۱-راستاندنی فۆرمی پیوانه‌بیه‌که: به‌مه‌به‌ستی هه‌سه‌نگاندنی ورد وزانستی بۆ برکه‌کان و ده‌رخستنی راده‌ی گونجاوی له‌گه‌ل ئامانجی توژیینه‌وه‌که سود له شیوازی ئاشکرا (الصدق الظاهري) وه‌رگه‌را بریتیه له دابه‌شکردنی فۆرمی پیوانه‌بیه‌که به‌سه‌رچه‌ند که‌سیکی شاره‌زا له کۆلیجی زانسته مروّقایه‌تییه‌کانی زانکوی سلیمانی و کۆلیجی ئادابی زانکوی سه‌لاحه‌دین دواى گه‌راندنه‌وه‌ی فۆرمه‌کان وچاکردنی هه‌ندیک له برکه‌کان (۶۰) برکه به جیگیرکراوی مایه‌وه به کۆی گشتی شاره‌زایان ره‌زامه‌ندبون له‌سه‌ری.*

* خشتهی تایبته به رای شاره‌زایان له‌سه‌ر فۆرمی پیوه‌ری توژیینه‌وه‌که له پاشکۆدایه.

لیزه‌وه ده‌رده‌که‌ویت که تیکرای گشتی په‌سه‌ندکردنی شاره‌زایان بۆ ته‌واوی برکه‌کان (۹۸.۶%) یه، که‌واته برکه‌کان ده‌گونجیت له‌گه‌ل ئامانجی توژیینه‌وه‌که.

۲ - جیگیری:

تویژهر شیوازی کرونباخ ئه‌لفا (Cronbach's Alpha) ی به‌به‌نامه‌ی (SPSS) به‌کاره‌ینا بۆ ده‌ره‌ینانی جیگیری فۆرمی پیوه‌ریه‌که، که بریتیی بو له (۰.۹۵۹) ئه‌مه‌ش ئاستیکی به‌رزوه جیگیری فۆرمه‌که ده‌سه‌لمینیت.

۳- پرکردنه‌وه‌ی فۆرمی پیوانه‌یی:

بۆ جیبه‌جیکردنی لایه‌نی پراکتیکی توژیینه‌وه‌که، تویژهر له‌سه‌ر بنه‌مای لیکته‌ری چواری بۆ وه‌لامی پرسیاره‌کانی فۆرمه‌که چوار بژارده‌ی خستبوه به‌رده‌م لیتویژهران که بریتیبون له (هه‌میشه به‌سه‌رمدا جیبه‌جیده‌بیت، هه‌ندیک جار به‌سه‌رمدا جیبه‌جیده‌بیت، تاراده‌یه‌ک به‌سه‌رمدا جیبه‌جیده‌بیت، هه‌رگیز به‌سه‌رمدا جیبه‌جینابیت)

۳- به تالکردنه وهی داتاگان: لهه ههنگاوهدا تویتزه ره وهلامهکانی سهه ره فورمهکه دهکاته ژماره و هاوکیشه ئامارییهکانی به سههردا جیبهجیدهکات و دواتر شیکردنه وهی وردی زانستی بۆ دهکات.

پینجهه: ئامرازه ئامارییهکان : تویتزه ره پشتی به بهکارهینانی بهرنامهی (SPSS) بهستوه بۆ به تالکردنه وهی داتاگان ورپیکاره ئامارییهکان و له گرنگترین ئه وه ئامرازه ئامارییهکانی به کارهاتوه لهه تویتزیه وهیه بریتیه له: (ریتزهی سههه، ناوهندی ژمیرهیی، لادانی پیوههه، شیوازی کرونباخ ئهلفا، (One-Way ANOVA) بۆ دههینانی جیاوازی ئه وه گورانکارییهکانی بژاردهکانی چوار به ره وه سهههه، (LSD) بۆ دیاریکردنی جیاوازی نیوان گورپوهکان له بهر ژه وهندی کام لایه ندایه.

۴-ب: خسته پوی داتاگان

خستهی ژماره (۳) / تایبهت وهلامی لیتویتزه ره وه لامی ئایا گیتزهلی سیکسی پیکراوه یان نا

ریتزهی سههه	دوباره بوهکان	ئایا گیتزهلی سیکسی پیکراوه
۸۹.۳%	۲۶۸	بهلی
۱۰.۷%	۳۲	نه خیر
۱۰۰%	۳۰۰	کوی گشتی

له خستهی ژماره (۳) دهه دهکه ویت ته نهه (۲۶۸) له ئه ندامانی نمونهی تویتزیه وهه که گیتزهلی سیکسیان پیکراوه بویه کوی گشتی رپیکاره مهیدانیه که له سههه ته نهه (۲۶۸) یه که جیبه جی ده کریت.

خستهی (۴): خسته پوی زانیارییه به نه په تییهکانی لیتویتزه ره			
ریتزهی سههه	دوباره	بژاردهکان	گورپوهکان
۹%	۲۴	خوار ۲۰	ته مهه
۸.۶%	۲۳	۲۰-۲۱	
۳۰.۶%	۸۲	۴۰-۳۱	
۳۱.۳%	۸۴	۵۰-۴۱	
۱۷.۲%	۴۶	۶۰-۵۱	
۳.۴%	۹	۶۱- به ره و ژور	
۱۰۰%	۲۶۸	کوی گشتی	
۳۹.۲%	۱۰۵	سههت	باری خیزانی
۵۵.۲%	۱۴۹	خیزاندار	
۴.۱%	۱۱	جیا بووه	
۱.۱%	۳	تاک مردو	

%۱۰۰	۲۶۸	کۆی گشتی	
%۴۰،۷	۱۰۹	فهرمانبەر له دامه‌زراوه‌ی حکومی	پیشه
%۳۱،۳	۸۴	فهرمانبەر له که‌رتی تایبەت	
%۲۸	۷۵	کاری ئازاد	
%۱۰۰	۲۶۸	کۆی گشتی	
%۳	۸	خاوه‌نکار	گنچه‌کار کینه
%۱،۹	۵	به‌رپوه‌بەر	
%۱،۱	۳	ستافی کارگیزی کار	
%۴۲،۶	۱۱۵	هاو‌پیشه	
%۱،۵	۴	هاو‌پری	
%۱۰،۱	۲۷	سودمەند	
%۲۰،۹	۵۶	که‌سی په‌یوه‌ندیدار به‌ کاره‌که	
%۶،۷	۱۸	کرپار	
%۸،۶	۲۳	که‌سانی سه‌ردانکه‌ر	
%۳،۴	۹	که‌سی تر	
%۱۰۰	۲۶۸	کۆی گشتی	
%۵۵،۶	۱۴۹	له‌شوینی کار	شوینی گنچه‌لپیکردن
%۵،۲	۱۴	له‌رینگای کار	
%۲،۶	۷	له‌ پاس و ته‌کسی	
%۵،۶	۱۵	له‌بۆنه‌کانی کار	
%۳،۷	۱۰	له‌گه‌شتی کار	
%۲۷،۲	۷۳	له‌ئه‌کاوتی کار	
%۱۰۰	۲۶۸	کۆی گشتی	

دوای هه‌لاوێرکردنی زانیارییه‌ بنه‌ره‌تییه‌کانی تایبەت به‌ لیتوویژهران، ده‌رده‌که‌وێت زۆرتین ئەندامانی نمونه‌ی تووژینه‌وه‌که‌ ته‌مه‌نیان ده‌که‌وێته‌ نیوان (۵۰-۴۱) به‌ پله‌ی یه‌که‌م دیت، له‌ پوی باری خیزانییه‌وه‌ به‌ پله‌ی یه‌که‌م ئەو لیتوویژهرانه‌ دین که‌ خیزاندارن، سه‌باره‌ت به‌ پیشه‌ی ئەندامانی نمونه‌ی تووژینه‌وه‌که‌ له‌ پله‌ی یه‌که‌م ئەوانه‌ دین که‌ له‌ دامه‌زراوه‌ حکومییه‌کان کارده‌که‌ن، له‌باره‌ی ده‌ستنیشانکردنی که‌سی گنچه‌لکار به‌ بۆچونی ئەندامانی نمونه‌ی تووژینه‌وه‌که‌ له‌ پله‌ی یه‌که‌م هاو‌پیشه‌ دیت، سه‌باره‌ت به‌ شوینی رودانی کرده‌ی گنچه‌لپیکردنه‌که‌ زۆربه‌ی ئەندامانی نمونه‌ی تووژینه‌وه‌که‌ جه‌ختیان له‌سه‌ر ئەوه‌ کردوه‌ له‌ پله‌ی یه‌که‌م له‌ شوینی کار گنچه‌لیان پیکراوه‌.

خشتهی ژماره (5) تایبته به ئامرازه ئامارییهکان بۆ برهگهکانی تهوهری یهکه م

ژ	برهگهکان	ناوهندی ژمیهری	لادانی پیوهری	ئاست
3	نوخته و چیرۆکی سیکیسی باس دهکات	3,36	0,77	توند
5	باسی کیشهی تایبتهی خیزانه کهیم بۆ دهکات	3,11	1,05	مامناوهند
6	داوای چونه دهرهوه م لیدهکات	3,04	1	مامناوهند
2	توانجی لیداوم	3,04	0,93	مامناوهند
4	پرسیارم لیدهکات له سههه بابتهی تایبته به خۆم	3	1,27	مامناوهند
1	له ریگی زارهکی گیچهلی سیکیسیم پیکراوه	2,98	0,99	مامناوهند
15	به به لینی فریوده رگیچهلم پیدهکات وهک: زۆر شتم بۆ بکات ئه گهر رازیم به داواکارییهکانی یان به زرکردنه وهی پله که م، زیادکردنی موچه که م، گه شتکردن بۆ دهره وهی ولات، پیدانی پۆست و پایه	2,96	0,95	مامناوهند
12	به بی بۆنه دیاریم بۆ دههینیت و زیاد له پیوست گرنگیم پیدهکات	2,95	0,99	مامناوهند
14	له کاتی نه گونجاو په یوه ندیم پیوه دهکات	2,91	1,01	مامناوهند
11	دوام دهکه ویت و ریگه م پیده گریت	2,89	0,98	مامناوهند
9	هه ندیک جولهی جهسته یی نه شیاو دهکات ئامازهی سیکیسی ههیه	2,85	1,1	مامناوهند
10	دهست بۆ جهسته م دهبات	2,82	1,06	مامناوهند
13	وینه و قیدیوی نه شیاوم بۆ دهنیریت	2,81	0,99	مامناوهند
8	به دهر برینی ده موچاو گیچهلم پیدهکات	2,77	1,01	مامناوهند
7	داوای لیکردم بگهیه نیتته ماله وه	2,65	1,07	مامناوهند

داوای هه لایۆرکردنی برهگهکانی تهوهری تایبته به دهستنیشانکردنی باوترین جووری ئه و گیچه لپیکردنه سیکیسیه ی به ئه ندامانی نمونه ی توێژینه وه که کراوه دهرکهوت ئاستی ناوهندی ژمیهری تهوهره که به گشتی کارگه رییه کی مام ناوهنده، له سههه ئاستی برهگهکانیش برهگه ی ژمار (3) ئاستیکی توندی ههیه و گهیرانه وهی نوخته ی سیکیسی به پله ی یه که م دیت وهک جووریکی گیچهلی سیکیسی که به رامبهه به لیتوێژراوان ئه نجام دراوه.

خشتهی ژماره (6) تایبته به ئامرازه ئامارییهکان بۆ برهگهکانی تهوهری دوهم

ژ	برهگهکان	ناوهندی ژمیهری	لادانی پیوهری	ئاست
31	ئالوده بون به سایته پورنهکان هۆکاره بۆ گیچه لپیکردنی سیکیسی	3,49	0,85	توند
30	ئالوده بون به ماده کحولیهکان هۆکاره بۆ گیچه لپیکردنی سیکیسی	3,28	0,84	توند
27	خراب به کارهیتانی پۆست و پله و پایه ی گیچه لکار هۆکاره	3,23	0,75	مامناوهند

۲۸	بیدهنگبونی قوربانى ھۆکاره بۆ گىچەلپیکردنى سىکسى	۳،۱۹	۰،۹۷	مامناوهند
۲۲	ھەميشه قوربانى لۆمه و سەرزەنشت و تاوانبار دەکریت	۳،۱۱	۰،۹	مامناوهند
۱۷	ئارەزوى سىکسى ھۆکاره بۆ گىچەلکردن	۳،۰۷	۰،۸۸	مامناوهند
۲۹	ھاندانى ھاورى ھۆکاره بۆ گىچەلپیکردنى سىکسى	۳،۰۵	۰،۸۹	مامناوهند
۲۱	بەھوى ئەوھى ناتوانریت رەفتارى گىچەلکاریه که بسەلمیتریت و سزا نادریت لەسەر ئەو رەفتاره	۳،۰۴	۰،۹۲	مامناوهند
۱۹	شينوازی قسەکردنى رەگەزى بەرامبەر ھۆکاره	۳،۰۲	۰،۸۸	مامناوهند
۱۸	شينوازی جلو بەرگ و خۆپازاندنەوھى بەرامبەر بە شینوھیهکی سەرنج راکیش ھۆکاره	۲،۹۸	۰،۹۹	مامناوهند
۲۶	بیکارى ھۆکاره بۆ گىچەلپیکردنى سىکسى	۲،۹۲	۰،۷۵	مامناوهند
۲۴	پەروردهی نادروست ھۆکاره	۲،۸۶	۱،۰۴	مامناوهند
۲۰	شينوازی جولەى رەگەزى بەرامبەر ھۆکاره	۲،۸۵	۱،۰۹	مامناوهند
۱۶	خوى کەسىکی گىچەلکاره	۲،۸۲	۰،۹۸	مامناوهند
۲۵	نزمى ئاستى رۆشنىبرى و ھۆشیارى گىچەلکار ھۆکاره	۲،۷۹	۰،۹۸	مامناوهند
۲۳	لاوازی پابەندبونی ئاینی گەنجان ھۆکاره	۲،۶	۱،۰۹	سادە

دواى ھەلاویزکردنى برگەکانى تەوهرەى تايبەت بە دەستنیشانکردنى ھۆکارەکانى گىچەلئى سىکسى برگەکان بە گشتى لە ئاستىكى مامناوهند دان ئەندامانى نمونەى توێژینهوھەکه بەم جورە دەستنیشانیان کردوھ، لە پلەى یەكەم برگەى (۳۱) دیت ئاستىكى توندی ھەیه و ئاماژە بەوھ دەكات ئالودە بون بە سايتە پورنەکان ھۆکاره بۆ گىچەلئى سىکسى.

خشتەى ژماره (۷) تايبەتە بەئامرازە ئاماریهکان بۆ برگەکانى تەوهرى سیھەم

ژ	برگەکان	ناوھندى ژمیرەبى	لادانى پیوهرى	ئاست
۳۴	ھەست بە دلەراوکیى بەردەوام دەکەم	۳،۵۷	۰،۷	توند
۳۹	متمانەم بە خۆم و بەکەسانى تر نەماوھ	۳،۵۵	۰،۹۶	توند
۳۳	ھەست بە ترس دەکەم	۳،۳۶	۰،۷۸	توند
۳۶	کاریگەرى نەزینی کردۆتە سەر خواردم	۳،۲۲	۰،۹۵	مامناوهند
۳۸	ھەست بە تورەبى بەردەوام دەکەم	۳،۲۲	۰،۹۲	مامناوهند
۴۲	ھەست بە خەمۆکی دەکەم	۳،۲۰	۰،۹۲	مامناوهند
۳۵	توشى تیکچونى خەو بوم دەرئەنجامى ئەو بارودۆخى گىچەلەى بەرامبەر م کراوھ	۳،۱۷	۰،۹۶	مامناوهند
۳۷	بەردەوام لۆمەى خۆم دەکەم	۳،۱۴	۰،۹۲	مامناوهند
۴۳	بوم بە کەسىکی رەشبین	۳،۱۱	۱،۲۳	مامناوهند
۵۰	نەچون نەھاتنەوھم بۆ کار زۆر بوھ	۳،۱	۱،۱۹	مامناوهند
۳۲	ھەست بە بیزارى ئەکەم لەبەرامبەر ئەم جورە رەفتارانەدا	۳،۰۸	۰،۹۴	مامناوهند

مامناوه‌ند	١،١	٣،٠١	گۆشه‌گيربوم و ئاره‌زوى تىكه‌لاویم نه‌ماوه	٤١
مامناوه‌ند	١،٢٧	٢،٩٥	ژيانم ليتيکچه	٤٥
مامناوه‌ند	١،٢٥	٢،٩٥	ئاره‌زوى کارکردنم نه‌ماوه	٤٧
مامناوه‌ند	١،٢٣	٢،٩٤	ئاره‌زوى ئه‌نجامدانى رۆله‌کانم نه‌ماوه	٤٦
مامناوه‌ند	١،٢١	٢،٨٦	ئه‌دام له‌کاره‌که‌م دابه‌زىوه	٤٩
مامناوه‌ند	١،٣٩	٢،٧٢	ئاره‌زوى به‌جىگه‌ياندنى چالاکیه‌کانى ژيانى رۆژانه‌م نه‌ماوه	٤٨
مامناوه‌ند	١،١٤	٢،٦٣	ئارامى و ئاسایشى ده‌رونیم له‌ده‌ستداوه	٤٠
مامناوه‌ند	١،٣٥	٢،٣٧	هه‌ست به‌شه‌رمه‌زارى ده‌که‌م	٤٤

دواى هه‌لاوێرکردنى بره‌گه‌کانى ته‌وه‌ره‌ى تايبه‌ت به‌ ده‌ستنيشانکردنى شوينه‌واره‌کانى گىچه‌لى سىکسى به‌گشتى ئاستى بره‌گه‌کان مامناوه‌نده ئه‌ندامانى نمونه‌ى توێژينه‌وه‌که به‌م جۆره ده‌ستنيشانیان کردوه، له‌ پله‌ى يه‌که‌م بره‌گه‌ى (٣٤) دیت ئاستىکى توندى هه‌يه و تيايدا ليتوێژراو ئاماژه‌ى بۆ کردوه هه‌ست به‌ دل‌ه‌راوکیى توند ده‌کات ده‌رئه‌نجامى ئه‌و کرده‌وه‌يه‌ى به‌رامبه‌رى کراوه.

خشته‌ى ژماره (٨) تايبه‌ته به‌ئامرازه ئاماریه‌کان بۆ بره‌گه‌کانى ته‌وه‌ره‌ى چواره‌م

ژ	بره‌گه‌کان	ناوه‌ندى ژميره‌ى	لادانى پيوه‌رى	ره‌ينجى بره‌گه‌که
٥٧	لاى هاوړیکه‌م باسم کرد بۆئه‌وه‌ى رینگا چاره‌يه‌که‌م بۆ بدۆزیته‌وه	٣،١٥	١،٩	مامناوه‌ند
٥٥	سکالام له‌سه‌ر تو‌مارکرد	٣،٠٢	١،٧٥	مامناوه‌ند
٥٣	بيئاگایم نیشاندا له‌به‌رامبه‌ر ئه‌م ره‌فتاره	٢،٩٦	١،١٩	مامناوه‌ند
٥٤	به‌شيوازیکی توند و ره‌ق نارازیبونى خۆم نیشاندا	٢،٩٦	١،١٨	مامناوه‌ند
٦٠	داواى گواستنه‌وه‌م کرد له‌ شوینى کاره‌که‌م	٢،٨٣	١،٠٨	مامناوه‌ند
٥٨	داواى هاوکاریم له‌که‌سوکارم کرد	٢،٨١	١،١٨	مامناوه‌ند
٥٦	شکاتم لیکرد	٢،٨	١،١٥	مامناوه‌ند
٥٩	وازم له‌کاره‌که‌ هینا	٢،٧٩	١،٢	مامناوه‌ند
٥١	بینه‌نگ ده‌بم له‌به‌رامبه‌ر ئه‌و گىچه‌لانه‌ى به‌رامبه‌رم ده‌کریت	٢،٥٦	١،٢٢	مامناوه‌ند
٥٢	قیژاندم به‌سه‌رىدا بۆى لیم دوربه‌که‌وێته‌وه	٢،٥	١،٢٢	ساده

دواى هه‌لاوێرکردنى بره‌گه‌کانى ته‌وه‌ره‌ى تايبه‌ت به‌ ده‌ستنيشانکردنى میکانیزمى رۆبه‌رپۆبونه‌وه‌ى گىچه‌لى سىکسى به‌ گشتى ئاستى بره‌گه‌کان مامناوه‌نده ئه‌ندامانى نمونه‌ى توێژينه‌وه‌که به‌م جۆره ده‌ستنيشانیان کردوه، له‌ پله‌ى يه‌که‌م بره‌گه‌ى (٥٧) دیت له‌م بره‌گه‌يه‌دا ليتوێژراو ئاماژه‌ به‌وه ده‌کات که هانای بۆ هاوړیکانى بردوه و داواى یارمه‌تى له‌وان کردوه وه‌ک وه‌لامدانه‌وه‌يه‌ک بۆ ئه‌و بارودۆخه‌ى رۆبه‌رپۆبونه‌وه‌ى بۆته‌وه.

خشتهی ژماره (9) خسته پروی جیاوازی ناماری به گۆیرهی گۆراوی ته مهن

تاماژه	به های (ف)	لادانی پیوهری	نیوهندی ژمیرهیی	ته مهن	ته وه رهکان
٠،٠٠٦	٣،٣١٠	٠،٣٩	٢،٧٧	خوار ٢٠	جۆرهکانی گیچه لپیکردنی سیکسی
		٠،٥٦	٣،٢٠	٣٠-٢١	
		٠،٥٥	٢،٩٤	٤٠-٣١	
		٠،٤٩	٣،٠٨	٥٠-٤١	
		٠،٤٥	٣،٣٦	٦٠-٥١	
		٠،٨٢	٣،١٥	٦٠-به رهو ژور	
٠،٠٤٢	٢،٣٤٠	٠،٧٦	٢،٨٥	خوار ٢٠	هۆکارهکانی گیچه لپیکردنی سیکسی
		٠،٦١	٢،٩٦	٣٠-٢١	
		٠،٧٢	٢،٧٥	٤٠-٣١	
		٠،٦١	٣،١٤	٥٠-٤١	
		٠،٥٨	٣،٠٦	٦٠-٥١	
		٠،٨٦	٣،١٥	٦٠-به رهو ژور	
٠،٠٠٠	١٣،٠٠٦	٠،٥٣	٢،٣٨	خوار ٢٠	شوینه وارهکانی گیچه لپیکردنی سیکسی
		٠،٥٦	٢،٩٧	٣٠-٢١	
		٠،٥٦	٢،٩٤	٤٠-٣١	
		٠،٤٨	٣،٢٩	٥٠-٤١	
		٠،٤٩	٣،٢٢	٦٠-٥١	
		٠،٦٨	٣،٢٨	٦٠-به رهو ژور	
٠،٠٠٠	١٠،٥٨٣	٠،٥٨	٢،٢١	خوار ٢٠	میکانیزی گیچه لپیکردنی سیکسی
		٠،٧٥	٢،٦٢	٣٠-٢١	
		٠،٧٥	٢،٥٦	٤٠-٣١	
		٠،٥٩	٣،١٥	٥٠-٤١	
		٠،٧٧	٣،٠٢	٦٠-٥١	
		١،٠٥	٢،٨٨	٦٠-به رهو ژور	

یه کهم: جیاوازی ناماری وهلامی لیتویژراوان به گۆیرهی گۆراوی ناستی ته مهن:

له خشتهی ژماره (9) ی تایبته به وهلامی لیتویژراوان بو ته وه رهکانی گیچه لپیکردنی سیکسی به ژنان و کچان به پئی گۆراوی ته مهن و له ریگهی (ف) دهرده که ویت له کۆی گشتی ته وه رهکان جیاوازی ههیه له نیوان وهلامی لیتویژراوان به گۆیرهی ناستی ته مهن سه بارهت بهم دیاردهیه بهو پئییهی له ته وهری یه کهم به های (ف) ی به دهستهاتو (٠،٠٠٦) که متره له به های خشتهیی (٠،٠٠٥) له ته وهری دوهم به های (ف) به دهستهاتو (٠،٠٤٢) که متره له به های خشتهیی (٠،٠٠٥)، به هه مان شیوه له ته وهری سیهه م و چواره م به های (ف) به دهستهاتو (٠،٠٠٠) که متره

له به های خشته یی (۰،۰۰۵)، ئه و جیاوازییهش له کۆی گشتی ته وهرهکان به پیی تاقیکردنه وهی (LSD) له بهرژه وهندی ئه وانه نه که ته مه نیان له ۳۱ سال به ره وه سه ره وه یه، واته ئه و ژنانه ی له م ته مه نه دان زۆرتر رۆبه رۆی جۆرهکانی گیچه لی سینکسی بونه ته وه له کاردا رهنگه هۆکاره که ی بو ئه وه بگه رپته وه که مرۆف له م ته مه نه وه زیاتر به ره و کاملبون و تیگه یشتن و سه ره به خۆی ده روات واته باشتر توانای جیاکردنه وه ی رهفتاری دروستی له رهفتاری نه شیوا هه یه جگه له وه ی له م ته مه نه وه زیاتر مرۆف به ره و ئه وه ده روات که خودی خۆی خاوه ن بریار بیته له سه ر ئه و بابه تانه ی په یوه ندیاره به ژیا نی بۆیه هه ر ناچارکردنیک به مه به سته ی ئه نجامدانی رهفتاریک له گه ل ئاره زوهکانی یه ک نه گریته ده چپته قالبی گیچه لپیکردن.

خشته ی ژماره (۱۰) خسته رۆی جیاوازی ئاماری به گویره ی گوړاوی باری خیزانی

تیرهکان	ته مه ن	نیوهندی ژمیره یی	لادانی پیوه ری	به های (ف)	ئامازه
جۆرهکانی گیچه لپیکردنی سینکسی	سه لت	۲،۸۷	۰،۷۲	۱،۳۵۹	۰،۲۵۶
	خیزاندار	۳،۰۲	۰،۶۵		
	جیا بوه وه	۳،۰۹	۰،۶۳		
	تاکمردو	۳،۳۵	۰،۶۶		
هۆکارهکانی گیچه لپیکردنی سینکسی	سه لت	۲،۹۴	۰،۴۹	۱،۷۸۳	۰،۱۵۱
	خیزاندار	۳،۰۷	۰،۵۳		
	جیا بوه وه	۲،۹۳	۰،۵۱		
	تاکمردو	۳،۳۹	۰،۸۳		
شوینه وارهکانی گیچه لپیکردنی سینکسی	سه لت	۲،۸۸	۰،۵۹	۶،۴۲۲	۰،۰۰۰
	خیزاندار	۳،۱۷	۰،۶۵		
	جیا بوه وه	۳،۰۹	۰،۶۱		
	تاکمردو	۳،۶۳	۰،۵۴		
میکانیزی گیچه لپیکردنی سینکسی	سه لت	۲،۶۶	۰،۷۴	۲،۶۳۶	۰،۰۵۰
	خیزاندار	۲،۹۰	۰،۷۸		
	جیا بوه وه	۲،۸۷	۰،۶۲		
	تاکمردو	۳،۴۰	۰،۹۵		

دوهم: جیاوازی ئاماری وهلامی لیتوئیژراوان به گویره ی گوړاوی باری خیزانی:

له خشته ی ژماره (۱۰) ی تاییهت به ده رخستنی جیاوازی ئاماری وهلامی لیتوئیژراوان سه بارهت به دیارده ی گیچه لی سینکسی به گویره ی گوړاوی باری خیزانی له رپگه ی تاقیکردنه وه ی (ف) ده رده که ویت له ته وه ری یه که م جیاوازی نییه له نیوان وهلامی لیتوئیژراوان به وپپیه ی به های (ف) ی به ده سته اتو (۰،۲۵۶) زیاتره له به های خشته یی

(۰،۰۰۵)، به‌همان شیوه له‌توه‌ری دوهم به‌های (ف) به‌ده‌سته‌اتو (۰،۱۵۱) زیاره له‌به‌های خشته‌یی (۰،۰۰۵) که‌واته له‌م ته‌وه‌ره‌ش جیاوازی نییه، به‌لام له‌توه‌ری سیه‌هم به‌های (ف) به‌ده‌سته‌اتو (۰،۰۰۰) که‌متره له‌به‌های خشته‌یی (۰،۰۰۵)، له‌توه‌ری چواره‌میش به‌همان شیوه به‌های (ف) به‌ده‌سته‌اتو (۰،۰۵۰) هاوتایه له‌گه‌ل به‌های (ف) خشته‌یی (۰،۰۰۵) که‌واته له‌م دو ته‌وه‌ریه جیاوازی هه‌یه له‌نیوان وه‌لامی لیتوئیژراوان و ئه‌م جیاوازییه‌ش به‌گویره‌ی تاقیکردنه‌وه‌ی (LSD) له‌به‌رژوه‌ندی ئه‌وانه‌ن که‌سه‌لت یان خیزاندانن ئه‌مه‌ش ئه‌وه ده‌گه‌یه‌نیت، که‌باری خیزانی ریگرنه‌بوه له‌پوبه‌پوبه‌نه‌وه‌ی گیچه‌لپیکردنی سینکسی.

خشته‌ی ژماره (۱۱) خسته‌پروی جیاوازی ئاماری به‌گویره‌ی گورای پیشه

توه‌ره‌کان	ته‌مه‌ن	نیوه‌ندی ژمیره‌یی	لادانی پیوه‌ری	به‌های (ف)	ئامازه
جوره‌کانی گیچه‌لپیکردنی سینکسی	دامه‌زراوه‌ی حکومی	۳،۰۱	۰،۶۴	۰،۶۵۳	۰،۵۲۱
	که‌رتی ئه‌هلی	۲،۹۹	۰،۷۰		
	کاری ئازاد	۲،۸۹	۰،۷۱		
هۆکاره‌کانی گیچه‌لپیکردنی سینکسی	دامه‌زراوه‌ی حکومی	۳،۰۵	۰،۵۱	۳،۶۹۴	۰،۰۲۶
	که‌رتی ئه‌هلی	۳،۰۹	۰،۵۳		
	کاری ئازاد	۲،۸۸	۰،۵۱		
شوینه‌واره‌کانی گیچه‌لپیکردنی سینکسی	دامه‌زراوه‌ی حکومی	۳،۲۵	۰،۵۰	۱۴،۷۸۰	۰،۰۰۰
	که‌رتی ئه‌هلی	۳،۰۶	۰،۵۹		
	کاری ئازاد	۲،۷۹	۰،۵۹		
میکانیزی گیچه‌لپیکردنی سینکسی	دامه‌زراوه‌ی حکومی	۲،۹۱	۰،۷۵	۴،۰۸۲	۰،۰۱۸
	که‌رتی ئه‌هلی	۲،۸۸	۰،۷۸		
	کاری ئازاد	۲،۶۰	۰،۷۴		

سیه‌هم: جیاوازی ئاماری وه‌لامی لیتوئیژراوان به‌گویره‌ی گورای پیشه:

له‌خشته‌ی ژماره (۱۱) ی تایبته به‌ده‌رخسته‌نی جیاوازی ئاماری وه‌لامی لیتوئیژراوان سه‌بارته به‌دیاردی گیچه‌لی سینکسی به‌گویره‌ی گورای پیشه له‌ریگه‌ی تاقیکردنه‌وه‌ی (ف) ده‌رده‌که‌ویت له‌توه‌ری به‌که‌م جیاوازی نییه له‌نیوان وه‌لامی لیتوئیژراوان به‌وپییه‌ی به‌های (ف) به‌ده‌سته‌اتو (۰،۵۲۱) زیاتره له‌به‌های خشته‌یی (۰،۰۰۵)، به‌لام له‌توه‌ری دوهم به‌های (ف) به‌ده‌سته‌اتو (۰،۰۲۶) که‌متره له‌به‌های خشته‌یی (۰،۰۰۵) که‌واته له‌م ته‌وه‌ریه‌دا جیاوازی هه‌یه له‌نیوان وه‌لامی لیتوئیژراوان ئه‌م جیاوازییه‌ش به‌گویره‌ی تاقیکردنه‌وه‌ی (LSD) له‌به‌رژوه‌ندی ئه‌وانه‌ن که‌کاری ئازاد ده‌که‌ن، به‌لام له‌توه‌ری سیه‌هم به‌های (ف) به‌ده‌سته‌اتو (۰،۰۰۰) که‌متره له‌به‌های

خشتهیی (۰،۰۵) واته له م تهوه ریه شدا جیاوازی ههیه له نیوان وهلامی لیتوئیژراوان ئه م جیاوازییه ش به گویره ی تاقیکردنه وهی (LSD) له نیوان هه مو ئه و ژنانه یه که له دامه زراوه حکومییه کان و ته نانه ت که رتی تایبته و بگره کاری ئازادیش ده کن، له ته وهری چواره میش به هه مان شیوه به های (ف) ی به ده سته اتو (۰،۰۱۸) که متره له به های (ف) خشته یی (۰،۰۵) که واته له م تهوه ریه دا جیاوازی هه یه له نیوان وهلامی لیتوئیژراوان و ئه م جیاوازییه ش به گویره ی تاقیکردنه وهی (LSD) له به رژه وهندی ئه وانن کاری ئازاد ده کن ئه مه ش ئه وه ده گه یه نیت گیچه لی سیکسی دیارده یه که له ته واوی کاره کان بونی هه یه جا دامه زراوه ی حکومی بیت یان که رتی تایبته، به لام له کاری ئازاد زیاتره.

۴ – باسی سیهه م: ده رئه نجامی توئیژینه وه که

دوای تاوتوئیکردنی ئه نجامی توئیژینه وه که توئیژره گه یشته ئه م ده رئه نجامه ی خواره وه:

۱. به گشتی ئه و ژنانه ی ته مه نیان له نیوان (۳۱-۵۰) سالی دایه زیاتر روه روه ی گیچه لی سیکسی ده بنه وه به به راورد به ته مه نه کانی دیکه، خیزاندار و سه لت ه یچ جیاوازیه کی ئه وتو نییه له نیوانیان له روه روه بونه وه یان به گیچه لی سیکسی، زورتر ئه و ژنانه ی له دامه زراوه حکومییه کان کارده کن گیچه لی سیکسیان پیده کریت له کاردا، هاو پیشه به به راورد به که سانی دیکه زیاتر گیچه لی سیکسی به هاو پیشه ژنه کانی ده کات، بلاوترین ناوه ندیک گیچه لی سیکسی تیا ده رده که ویت جیگه ی کاره.

۲. بلاوترین جو ره کانی گیچه لی سیکسی به ژنان له کاردا به پیی ده رئه نجامی توئیژینه وه که و وه لامی لیتوئیژراوان له ریگه ی زاره کی و به تایبته گیرانه وه ی نوکته و چیرۆکی سیکسیه رهنه گه هوکاره که ی ئه وه بیت گیرانه وه ی نوکته ی له م جو ره گه یانندی په یامیکه و هه ولیکه بو زانینی وه لامدانه وه ی به رامبه ر تابزانیته ره زامه نده و ببیته ریگه خو شکه ر بو هه نگاوانی زیاتر و چونه پیشه وه ئه مه ش کیشه ی گیچه لی سیکسیه چونکه گیچه لکار به ئاسانی ده توانیت خو ی لیده رباز بکات له بهر ئه وه ی قوربانی ناتوانیت بیسه لمینیت که گیچه لکار به مه به ست په نای بو گیرانه وه ی نوکته ی سیکسی برده و مه به ستیکی دیکه ی هه یه له سه رو ئه و وتانه.

۳. سه باره ت به هوکاره کانی گیچه لی سیکسی به پیی ده رئه نجامی توئیژینه وه که ده رکه وتوه ئالوده بون به سایته پورنه کان له ئاستیکی توندایه به تایبته له م سه رده مه ی ئیستا که سه رده می پیشکه وتنی ته کنه لوجیا و هوکاره کانی راگه یاننده و گه شتن به سایت و فیلمه پورنه کان زور ئاسانه و کیشه که له وه دایه که گه نجی کو مه لگا که مان زورترین کاته به تاله کانیان له گه ل به کاره یانی ته کنه لوجیای نو ی به سه ر ده بن رهنه گه به شیکی کاته کانیان له گه ل ئه م جو ره فیلمانه بیت و له به رامبه ردا ژیان له کو مه لگه یه کی کلتوری و نه ریت سالاری که په یوه ندییه کانی نیوان نیر و می سنورداره ده بیته هوکار بو چه پانندی غه ریزه وروژی نراوه کانی ناخی تاک سه رئه نجام تاکه ریگه بو به تالکردنه وه ی حه زه سیکسیه کانی په نا بو گیچه لپیکردن به به رامبه ر ده بات له ریگه ی گیرانه وه ی نوکته ی سیکسی وه که له پیشتر ئاماژه ی پیکرا یان به هه ر ریگه یه کی دیکه.

۴. له گرنگترین شوینه وار ه کانی گیچه لی سیکسی به ژنان و کچانی فه رمانبه ر له دامه زراوه حکومی و ئه هلیه کان و کاری ئازاد بریتییه له توشبون به ترس و دل ه راوکی و له ده ستدانی متمانه به خود و ئه وان ی دیکه بیگومان ئه مه ده رئه نجامیکی سروشتییه بو که سیک له ژینگه یه ک کاربکات که جه سته و که رامه تی پاریزراو نه بیت و به رده وام له ژیر فشار و هه ره شه دا بیت ته نها له بهر ژنبونی و له بهر ئه وه ی له گه ل پیاویک کارده کات که کلتور

و کۆمه‌لگا هه‌مو مافیکی ره‌وای ده‌داتی بۆ کردنی هه‌ر کرده‌وه‌یه‌ک بیکات ئه‌گه‌ر چی بیزارکردنی به‌رامبه‌ریش بێت ره‌نگه‌ ئه‌مه به‌ راسته‌وخۆ نه‌کات، به‌لکو له‌ ریگه‌ی تاوانبار کردنی ژن به‌وه‌ی هۆکاریکه‌ بۆ هاندانی پیاو تا گێچه‌لی پینکات مه‌خابن ئه‌م بۆچونه‌ له‌ نیو زه‌ین و بۆچونی ژنانیش ره‌نگیداوه‌ته‌وه‌ و هه‌ر ئه‌وه‌شه‌ به‌شیک له‌ ژنان خۆیان پێیان وایه‌ که‌ خودی ژن هۆکاره‌ بۆ رودانی ئه‌م دیارده‌یه‌ له‌ ریگه‌ی شیوازی خۆرازانده‌وه‌ و قسه‌کردن و پیکه‌نینه‌کانیان.

5. یه‌کیکی دیکه‌ له‌ده‌ره‌ئه‌نجامه‌کانی ئه‌م توێژینه‌وه‌یه‌ که‌ توێژه‌ر پێی گه‌یشته‌ له‌باره‌ی میکانیزمی روبه‌روبوونه‌وه‌ ژنان بۆ گێچه‌لی سیکسی له‌کاردا بریتیه‌ له‌ هانا بردن بۆ هاوڕێ به‌مه‌به‌ستی داواکردنی یارمه‌تی و پالپشتیکردنی له‌م روه‌وه‌.

راسپارده‌ وپیشنیاڕ:

یه‌که‌م: راسپارده‌:

توێژه‌ر راسپارده‌ی ئه‌م ناوینشانی توێژینه‌وانه‌ ده‌کات بۆ هه‌ر توێژه‌ریک بیه‌وێت لیکۆلینه‌وه‌ له‌سه‌ر ئه‌م بابته‌ بکات:

1. گێچه‌لی سیکسی له‌ بواره‌کانی (تایبه‌ت وه‌ک خێزان، گشتی وه‌ک شه‌قام و شوینی گشتی و مۆل و بازار).

2. گێچه‌لی سیکسی به‌ ته‌مه‌نه‌ جیاوازه‌کانی وه‌ک (منډال، هه‌رزه‌کار، ته‌نانه‌ت پیر و به‌سالا‌چوان)

دوهم: پیشنیاڕ:

پیشنیاڕه‌کان به‌گشتی له‌سه‌ر دو ئاسته‌ (تاکه‌ که‌س، کۆمه‌لگه‌)

یه‌که‌م: له‌سه‌ر ئاستی تاکه‌که‌س: پێویسته‌ ژنان بیده‌نگ نه‌بن له‌ ئاست ئه‌م ره‌فتاره‌ قیزه‌وه‌نه‌ و قسه‌ی لیبکه‌ن و چیرۆکی خۆیانی له‌گه‌ل باس بکه‌ن چونکه‌ هۆکاری سه‌ره‌کی زیادبونی بیده‌نگبونی قوربانیه‌ له‌ ئاست ئه‌م کرده‌وه‌یه‌.

دوهم: له‌سه‌ر ئاستی کۆمه‌لگه‌: ئه‌مه‌ ئه‌رکی دامه‌زراوه‌کانه‌ روبه‌رووی ئه‌م دیارده‌یه‌ ببنه‌وه‌ به‌م شیوه‌یه‌:

1- پێویسته‌ له‌سه‌ر خیزانه‌کان زانیاریان هه‌بێت له‌سه‌ر ئه‌م بابته‌ و پشتگیری ته‌واوی کچه‌کانیان خوشک و هاوسه‌ره‌کانیان بکه‌ن له‌م روه‌وه‌

2- پێویسته‌ له‌سه‌ر ریکخراوه‌کانی کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی کاری زیاتر بکه‌ن له‌ریگه‌ی کردنه‌وه‌ی و رک شوپ و سیمینار و کۆر و کۆنفرانس به‌مه‌به‌ستی هۆشیارکردنه‌وه‌ی زیاتری گه‌نجان به‌گشتی به‌ نیر و میوه‌ تا ئاشنابن به‌ هۆکار و شوینه‌وار و میکانیزمی روبه‌روبوونه‌وه‌ی تا به‌هۆلی به‌رده‌وام و به‌ کۆمه‌لی هه‌مو لایه‌ک زیاتر ریگری لیکریته‌.

3- پێویسته‌ له‌سه‌ر راگه‌یاندن له‌ریگه‌ی به‌رنامه‌ و کورته‌ فیلم و چاوپیکه‌وتن زیاتر گه‌نگه‌شه‌ی ئه‌م بابته‌ بکریته‌ به‌مه‌به‌ستی هۆشیار کردنه‌وه‌ی تاکه‌کان به‌وپییه‌ی راگه‌یاندن به‌ خیراتر و ئاسانتر و بۆ زۆرتین تاک له‌هه‌مو سوچ و قوژبنیکی کۆمه‌لگه‌ ده‌گات هه‌ر له‌شاریکی گه‌وره‌ تاده‌گاته‌ دوره‌ لادییه‌ک.

4- پێویسته‌ له‌نیو خویندنگا‌کان رینمایکاری په‌روه‌رده‌یی و پسروره‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کان به‌شداری بکه‌ن له‌ بلاوکردنه‌وه‌ی هۆشیاری سه‌باره‌ت به‌ گێچه‌لی سیکسی و شوینه‌واره‌ مه‌ترسیداره‌کانی له‌سه‌ر تاک و خیزان و کۆمه‌لگه‌ ئه‌مه‌ش به‌ ئه‌نجامدانی سیمینار بۆ خویندکاران و باوانیان و ته‌نانه‌ت ستافی خویندنگه‌ له‌ستافی ئیداری

و مامۆستا و فه‌رمانبهران هه‌روه‌ها دانیشتنی ر‌او‌یژکاری له‌گه‌ل ئه‌و خویندکارانه‌ی که ر‌وبه‌ر‌وی گ‌یچه‌لی س‌یکسی ده‌بن و پ‌شتگیری ته‌واویان ب‌که‌ن.

۵- ده‌کردنی یاسا و ته‌شریعات بۆ ر‌وبه‌ر‌وبونه‌وه‌ی توندی ئه‌م دیارده‌یه له‌سه‌ر ئاستی گ‌شتی و تایبته‌ له‌ یاسای کار و یاسای تایبته‌ به‌ کر‌یکاران و یاسای خراب به‌کاره‌ینانی ئامیره‌ ئه‌لکترۆنیه‌کان به‌ندی تایبته‌ به‌ گ‌یچه‌لی س‌یکسی هه‌بیت و سزای توند بۆ ئه‌و که‌سانه‌ دابنریت ب‌که‌ری ئه‌م کرده‌وه‌یه‌ن و به‌دواداچونی جدی ب‌کریت بۆ جیبه‌جیکردنی ئه‌ویاسایانه‌ی داده‌نریت له‌مباره‌وه‌.

۶- پ‌یویسته‌ له‌سه‌ر زانکۆکان تو‌یژینه‌وه‌ی زیاتر له‌سه‌ر بابته‌ی گ‌یچه‌لی س‌یکسی ئه‌نجامبده‌ن تا به‌شیوه‌یه‌کی زانستی و ئه‌کادیمی دیراسه‌ی ب‌کریت و سه‌نته‌ری جینده‌ری زانکۆکان کارب‌که‌ن بۆ بلاوکردنه‌وه‌ی هۆشیاری له‌سه‌ر ئه‌م بابته‌ له‌ نیو خویندکارانی زانکۆ.

۷- پ‌یویسته‌ مامۆستایانی ئاینی له‌ وتاری هه‌ینی کات بۆ ئه‌م بابته‌ ته‌رخان ب‌که‌ن و گه‌نجان ئاگادار ب‌که‌نه‌وه‌ له‌سه‌ر مه‌ترسیه‌کانی ئه‌م دیارده‌یه‌ و چۆنیه‌تی خۆپاریزی تانه‌ب‌نه‌ نیچیری چه‌ز و ئاره‌زوه‌ س‌یکسیه‌کانیان و به‌و ر‌ه‌فتاره‌ نه‌شیاو و ناب‌ه‌جیبه‌ ئازاری ژنان و کچان نه‌ده‌ن.

The Causes of Sexual Harassment of Women at Work

A Field Study in the City Center of Sulaimani

Zhya Abbas Qadir¹

¹Department of Social Work, College of Humanities, University of Sulaimani, Sulaimani, Kurdistan Region, Iraq.

Abstract

Sexual harassment is a form of gender-based violence and discrimination that includes any explicit or implicit act of a sexual nature, that is unwelcome or undesirable, in such a way that the other person feels insulted, humiliated or threatened or fear. This study attempts to answer a basic question: Is there sexual harassment of women at work? And if so, what are the main causes? The main objective of this study is to find out the amount of sexual harassment directed against women working in all the existing institutions, For this reason, the researcher used a sample of (300) units at random to carry out the operation procedures, but after returning the forms, only (268) units admitted that they were harassed during work Therefore, the researcher applied all statistical processes to this sample, One of the most important conclusions that the researcher reached after analyzing the scale form: The majority of women who were subjected to sexual harassment were between (31-50) years old, and most of them were unmarried and married, they worked in government institutions, and the majority of them were harassed by co-workers inside the institution, Verbal harassment, such as talking about jokes and sexual stories, is one of the most common types of harassment that the majority of the sample members were subjected to, One of the most important causes of sexual harassment, as indicated by the majority of the sample, is addiction to pornographic films, One of the most important effects of sexual harassment on the victim is exposing her to fear, anxiety, and loss of confidence in herself and others, The sample members used their friends to help them get rid of the harasser as one of the methods of confrontation, and in the end, the researcher suggested carrying out intensive campaigns in order to educate all members of society about the seriousness of this phenomenon and for all existing devices and even legislators to take a serious action to confront it.

Keywords: Sexual Harassment, Sexual Harassment At Work, Working Women.

سەرچاوهكان:

- أبو نصر، مدحت محمد (٢٠٠٩)، ظاهرة العنف في المجتمع (بحوث و دراسات)، دار العالمية للنشر و التوزيع، الجيزة.
- احمد و نهواني تر، بزار شهاب الدين (بن سألې چاپ)، كاريگهري توندوتيزي بيژه بي له سهر ژنان، له بلاوكراوه كانى به كيتي ژنانى كوردستان، سلیماني، .
- اسماعيل، شاهيناز (٢٠١٥)، ظاهرة التحرش الجنسي (أسبابها – نتائجها – طرق علاجها)، دار العلوم للنشر و التوزيع، القاهرة.
- ایمان، دحماني (بدون سنة طبع)، اثر التحرش الجنسي بالمرأة العاملة على استقرارها الوظيفي، رسالة ماجستير غير منشورة.
- بريكي، سهيلة (٢٠١٨)، الفعالية الذاتية و علاقتها باساليب مواجهة التحرش الجنسي لدى طالبات جامعية، رسالة ماجستير غير منشورة، جامعة شهيد لخصبر بالوادي.
- حافظ، محمود، من ايام الفراغه اشهر حوادث التحرش الجنسي في التاريخ، ٢٠١٨/٨/٣٠، Hppt://shababek.com كاتى سهردانيكردن ٢٠٢١/١٠/١٨ كات : AM ١٢:٥٠
- حسين، طه عبد العظيم (٢٠٠٧)، سيكولوجية العنف العائلي و المدرسي، دار الجامعة الجديدة، الاسكندرية.
- حسن، احسان محمد (٢٠٠٥)، مناهج البحث العلمي، دار الوائل للنشر، الاردن – عمان.
- حلى، جلال أسماعيل (١٩٩٩)، العنف الاسري، دار القباء للطباعة و النشر، القاهرة.
- حوسو، عصمت محمد (٢٠٠٩)، الجندر (الابعد الاجتماعية و الثقافية)، دار الشروق، عمان – الاردن.
- خطاب، محمد احمد محمود (٢٠١٧)، سيكودينامية التحرش الجنسي لدى الاناث (دراسة في التحليل النفسي)، مكتب العربي للمعارف، القاهرة.
- رشاد، نشوة محمد (٢٠١٧)، العمل الاجتماعي و مواجهة التحرش، دار الكتب و دراسات العربية، الاسكندرية.
- دينيوف، ف (١٩٨٢)، نظريات العنف في صراع الايديولوجي، ترجمة: سمر سعيد، دار دمشق للطباعة و النشر، دمشق.
- صعدوني، زهراء (٢٠١١)، الاعتداء الجنسي (دراسة سايكوپاثولوجية للتوظيف النفسي للمعتدي الجنسي)، أطروحة دكتوراه غير منشورة، جامعة وهران، الجزائر.
- عبادة و ابو دوح (٢٠٠٧)، مديحة احمد و خالد كاظم، الابعاد الاجتماعية للتحرش الجنسي في الحياة اليومية، دراسة ميدانية بمحافظة سوهاج، .
- عبدالله، كنيّر (٢٠٠٧)، توندوتيزي وهزيقي دژ به ژنان له فهريمانگه حكوميه كان، دهزگای چاپ و په خشي سهردهم، سلیماني.
- عبد المنعم، عبد العزيز بن سعدون (١٤٣٣ هجري)، احكام التحرش الجنسي (دراسة مقارنة)، رسالة ماجستير غير منشورة، جامعة امام محمد بن سعود الاسلامية، المعهد العالي للقضاء، قسم السياسة الشرعية.
- عبدة، هاني خميس احمد (٢٠٠٨)، سوسيولوجيا الجريمة و الانحراف، دار المعرفة الجامعية، الاسكندرية.
- عبد محمود، عباس أبو شامة (٢٠٠٣)، جرائم العنف و اساليب مواجهتها في الدول العربية، اكاديمية نايف العربية للعلوم الامنية، الرياض.
- عثمان، سهام ابوبكر (٢٠١٥)، التحرش الجنسي كمنبىء للاخلاق لدى طلاب جامعة المنبأ، المجلد حادي و ثلاثين، العدد الخامس، الجزء الاول.
- عمران، منال عبدالله (٢٠٠٤)، بعض العوامل الاجتماعية و الاقتصادية المؤثرة على جرائم العنف الاسري ضد المرأة، رسالة دكتوراه غير منشورة، كلية اداب، جامعة عين الشمس، القاهرة.
- عمر، معن خليل (٢٠١٥)، علم اجتماع الجندر، دار الشروق، عمان – الاردن.
- عواده، امل سالم (٢٠٠٢)، العنف ضد الزوجة في مجتمع الاردني، مكتبة الفجر، الاردن.
- غاصوني، گلوريا (٢٠١٤)، العنف الجنسي في نزاعات المسلحة انتهاك قانون الدولي الانساني و قانون حقوق الانسان، مجلة دولية للصليب الاحمر.
- فتاح و عبدالله، به ختيار ابراهيم و عادل محمد نوري (٢٠٢٠)، گيجه ئي سيكسى له ديد و بوجوني خوئندكاراني زانكوي سلیماني، گوفاري زانكوي سلیماني، سلیماني، ژماره ٦٢.
- فتحي، جنور (٢٠٠٩)، توندوتيزي بنه ماله بي، له بلاوكراوه كانى به كيتي ژنانى كوردستان، سلیماني.
- فيروز، زغد (٢٠١٢)، التحرش الجنسي ضد المرأة العاملة رسالة ماجستير غير منشورة، كلية العلوم الانسانية و الاجتماعية، جامعة الجزائر.
- كرادشة، منير (٢٠٠٩)، العنف الاسري (سوسيولوجيا الرجل العنيف و المرأة المعنفة)، عالم الكتب الحديث، اربد- الاردن.
- كوراتون، ميشيل (١٩٩٣)، جذور العنف الحيوية النفسية و النفسية الاجتماعية، المؤسسة الجامعية للدراسات و التوزيع، بيروت.
- لجنة الوطنية الاردنية لشؤون المرأة (٢٠١٧)، دراسة ظاهرة التحرش في الاردن.
- لطفى، طلعت ابراهيم (٢٠٠١)، الاسرة و مشكلة العنف عند الشباب، دراسة ميدانية لعينة من الشباب في جامعة الامارات العربية المتحدة، الامارات، مركز الامارات لدراسات و البحوث الاستراتيجية، العدد ٤٧.
- محلوي، انيس حسيب السيد (بدون سنة طبع)، جريمة التحرش الجنسي في القانون الجنائي و فقه الاسلامي، العدد الرابع و الثلاثون، الجزء ٤.

مرسي، كمال ابراهيم (١٩٨٥) ، سيكولوجية العدوان، مجلة العلوم الاجتماعية، جامعة الكويت، الكويت، العدد الثاني، المجلد الثالث العشر.
 معتوق، جمال (٢٠١٣) ، مدخل الى سوسيولوجيا العنف، دار الكتاب الحديث، القاهرة.
 مصطفى (٢٠١٣)، جريمة التحرش الجنسي في قانون الجزائري و قانون المقارن، رسالة ماجستير غير منشورة كلية حقوق بن عكنون، جامعة الجزائر، الجزائر.
 مؤتمر العمل الدولي (٢٠١٨) ، محظر اعمال المؤتمر دورة ١٠٧، جنيف، اذار.
 منى و رزيفه، منصورى و قاضى (٢٠١٨) ، دور المرأة في حدوث التحرش الجنسي ضدها في المجتمع الجزائري، رسالة ماجستير غير منشورة، كلية العلوم الانسانية والاجتماعية، جامعة اكلي محند أولحاج، البويرة – الجزائر.
 موسى، سلامة (٢٠١٨) ، نافرهت بوكه لهى دهستى پياو نيه، وهرگپران : عبدالمجيد پهزكه ندى، چاپخانهى كارو، سلیمانى.
 موسى، رشاد على عبد العزيز (٢٠٠٩) ، تساؤلات حول التحرش و الاغتصاب الجنسي و عطر الجاذبية الجنسية، عالم الكتب، القاهرة.
 موسى و العايش، رشاد على عبد العزيز و زينب بنت محمد زيد (٢٠٠٩)، سيكولوجية العنف ضد الاطفال، عالم الكتب للنشر و التوزيع، القاهرة.
 وارتون، ايبي . اس (٢٠١٤) ، علم اجتماع النوع (مقدمة في نظرية و البحث)، ترجمة : هانى خميس احمد عبده، مركز القومي للترجمة، القاهرة.
 وريكات، عابد عواد (٢٠٠٤) ، نظريات علم الاجرام، دار الشروق للنشر و التوزيع، عمان – الاردن.

McLaughlin (2017),The Economic and Effects of Sexual Harassment on Working Women ,Health ,Oklahoma State University , USA ,Christopher Uggen University , Amy Blackstone University Of Main ,USA , Articling Gender and Society , June.

Nunally, G.C (1978), Psychometric Theory, Mc Graw, Hill, New York, U.S.A.

پاشكۆكان

پاشكۆى ژماره (١) ئاستى پراستگويى برهگه كانى فۆرمى پيوهرى تويزينه وهكه دهردهخات

ناوى شاره زايان	ژماره ي برهگه په سه ندكراوه كان	ژماره ي برهگه په سه ندنه كراوه كان	برهگه په سه ندنه كراوه كان	پيژهى سه دى
پ.ي.د.كه ژال حسين محمد	٥٨	٢	٥٤,٣٨	%٩٦,٦
پ.ي.د.پرزگار مصطفى غفور	٥٨	٢	٥٣,١٩	%٩٦,٦
پ.ي.د.كوردستان عمر محمد	٦٠	سفر	-	%١٠٠
پ.ي.د.عزالدين عبدالصمد رسول	٦٠	سفر	-	%١٠٠
پ.ي.د.لوقمان صالح كريم	٦٠	سفر	-	%١٠٠